ตอนที่ 2 อักษรธรรมอีสาน

ตัวหนังสือธรรมอีสานที่ใช้เขียนภาษาบาลี คำภาษาพื้นเมือง (นิสสัย) ตลอดจนที่ใช้ในประเทศลาวด้วยมีทั้งหมด 66 ตัว แบ่งเป็นพยัญชนะ 38 ตัว สระ 28 ตัว

<u>รูปพยัญชนะ</u>

รูปพยัญชนะทั้ง 38 ตัว จัดแบ่งเป็นวรรคตามพยัญชนะวรรคในภาษาบาลีและสันสกฤต และเศษวรรคได้ดังนี้

วรรค ก	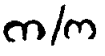	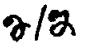			
	(ก)	(ข)	(ค)	(ฆ)	(ง)
วรรค จ					
	(จ)	(ฉ)	(ช)	(ฌ)	(ญ)
วรรค ฏ(เล็ก)					
	(ฏ)	(ฐ)	(ฑ)	(ฒ)	(ณ)
วรรค ต(ใหญ่)					
	(ต)	(ถ)	(ท)	(ธ)	(น)
วรรค ป					
	(บ)(ป)	(ผ) (ฝ)	(พ)(ฟ)	(ภ)	(ม)
เศษวรรค					
	(ย)	(หย), (อย)	(ร)	(ล)	(ว)
	(ส)	(ห)	(ฬ)	(อ)	(ฮ)

รูปพยัญชนะตัวเฟื้อง

รูปพยัญชนะตัวเฟื้องมี 19 รูป

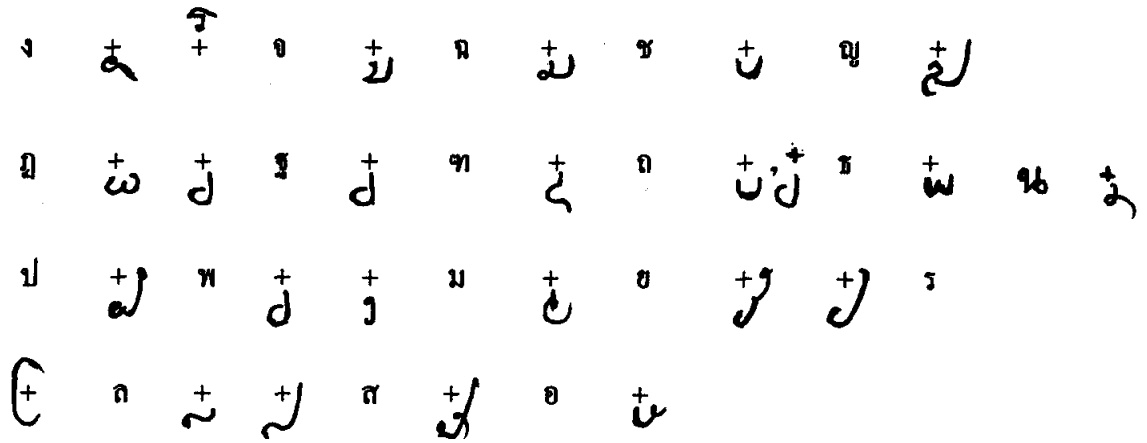

หลักการใช้พยัญชนะ

พยัญชนะดังที่แสดงไว้นั้นหากใช้เป็นตัวสะกด ตัวตาม หรือตัวซ้อน บางตัวใช้รูปพยัญชนะตัวเต็มสะกดและซ้อน เช่น เดียวกับภาษาไทยปัจจุบัน บางตัวใช้หางอักษรซ้อนก็ได้ เช่น

ก. ใช้รูปเดิมสะกด

ข. ใช้หางหรือตัวเฟื้องสะกด

ค. ใช้รูปเดิมซ้อน

ง. ใช้หางซ้อน

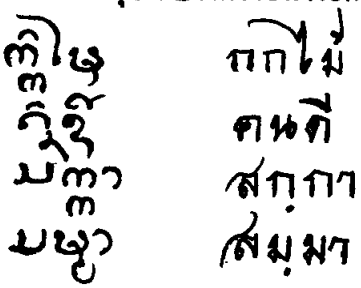

หลักเกณฑ์การซ้อนหรือการใช้ตัวสะกด ตัวตาม แยกได้ 3 วิธี คือ

1. ใช้อักษรเต็มรูปซ้อนกัน เช่น

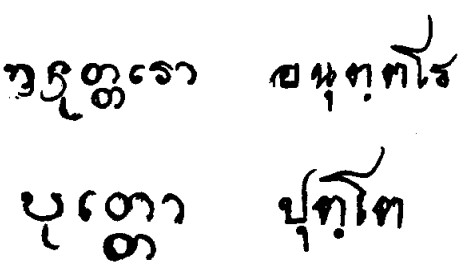

2. ตัดเอาหางอักษรตัวที่ 2 มาต่อกับตัวแรก เช่น ป + ว = ปป สัสหรือ
สัสสองห้อง เช่น ปุ่ปปี้ สัวัสดี

3. ตัดเอาหางของอักษรตัวที่ 2 เขียนลงด้านใต้ตัวแรก เช่น ต + ร = ตร พพ
ปตร สพฺพ ษ + ค = ษฺ มม ปษฺม สมฺมา
ปเตร = สพฺเพ ตษฺม

ข้อสังเกต

หางหรือตัวเฟื้องของพยัญชนะตัวใดจะมีรูปอย่างไรให้สังเกตจากอักษรตัวเต็มรูป เช่น น มีรูป
ร ครึ่งตัวเท่ากับ ร ธ มีรูป ด ครึ่งตัวเท่ากับ ฝ เป็นต้น

อักษรธรรมถือว่าเป็นอักษรสูงใช้เขียนเฉพาะหลักธรรม แต่ในการใช้เขียนภาษาไทยได้เพิ่มอักษรจากที่ใช้เขียนภาษาบาลี 33 ตัว อีก 5 ตัวจึงได้รูปพยัญชนะ 38 ตัวดังกล่าวมาแล้ว

พยัญชนะเพิ่มเข้ามาใหม่

ค	บ	ฝ	ฟ	ฮ
ข	ฃ	ฉ	ฅ	ห

1. พยัญชนะประกอบด้วย
   - พยัญชนะตัวเต็ม
   - พยัญชนะตัวเฟื้อง ตัวห้อยหรือตีน
2. รูปสระประกอบด้วย
   - สระลอย
   - สระจม
   - สระพิเศษ
3. ตัวเลขประกอบด้วย
   - ตัวเลขธรรม
   - ตัวเลขโหรา

พยัญชนะ 38 รูปดังกล่าวมาแล้วนั้น มีวิธีการใช้อย่างนี้

1. รูปพยัญชนะ 9 ตัว คือ ม ฉ ฌ ญ ฏ ฐ ฒ ณ ฬ นิยมใช้เขียนคำภาษาบาลีเท่านั้น เช่น

พยคฺฆ , พยฆ

มหคฺฆรตฺตนา , มหฆรฑาค

ปุจฺฉนฺโต

ปริจฺฉินฺทิตฺวา

เอกสฺสมชฺฌํ

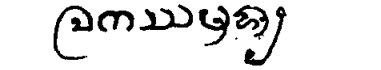
ปฏิพุชฺฌนฺโต

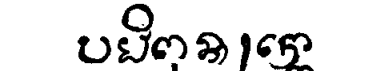
อรณฺเญวิจโร

อรณฺญจ

ธมฺมสงฺคณีฏีกา

ปฏิสํ

อฏฺฐาน

ทฏฺฐกาโมหฺตฺวา

วฑฺเฒตาปารสุทฺธิ , วเฒตาปารสุทฺธิ

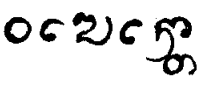 วฑฺเฒนฺโต ,

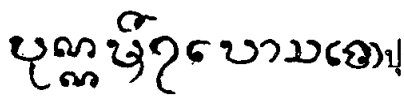 ปุณฺณมีอุโปสโถ

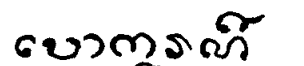 โปกฺขรณี

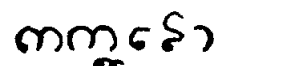 กกฺขโฬ

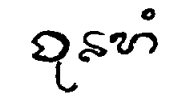 อุพฺพหำ

2. พยัญชนะตัว ฃ , ฅ ใช้เขียนแทนเสียง ค ในภาษาถิ่น เช่น

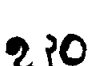 เดียว ดี

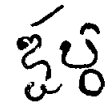 ดอกบัว 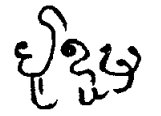 อยู่คอม,อยู่ด้วย

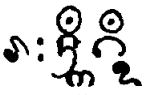 ระนึกคิด

3. พยัญชนะตัว ในภาษากลางจะใช้พยัญชนะตัว แทนในภาษาถิ่นอีสาน เช่น

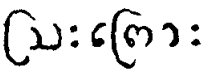 (สระเพราะ) เฉพาะ

(สันนี) ฉันนี้ หรือฉะนี้

4. พยัญชนะตัวเต็ม ฌ (ช) ใช้เป็นเสียง ช ในภาษาบาลีและใช้เป็นเสียง ซ ในภาษาถิ่นอีสาน เช่น

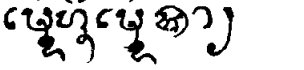 (เม็ดหินเม็ดซาย) เม็ดหินเม็ดทราย

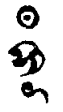 (ซึง) ซึ่ง

5. พยัญชนะตัว ꪢ (หยอหยาดน้ำ) ใช้แทนเสียง/ อย / อน้าย ใช้เฉพาะในภาษาถิ่นอีสาน เช่น

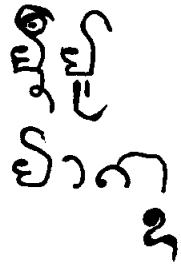

(อยืนอยู่) ยืนอยู่

(อยาคาด) อย่าคลาด

6. พยัญชนะตัว ᨿ (น) เมื่อประสมกับสระ +ว จะได้รูปพิเศษ คือ ᨾ เช่น

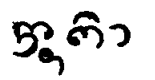

(นางฟ้า) นางฟ้า

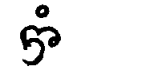

(นำ) นำ,น้ำ

7. พยัญชนะตัว ᨻ (ป) ใช้ได้สองลักษณะ คือ

- ถ้าใช้เขียนภาษาบาลีจะเป็นพยัญชนะตัว ป เช่น

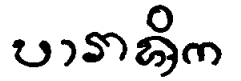

(ปาราชิก) ปาราชิก

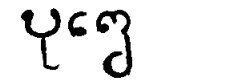

(ปุพฺเพ) ปุพเพ

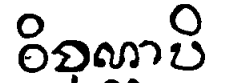

(วิจุณฺณาปี) วิจุณณาปี

(ปาป) บาป

(ปติ) เจ้า, ผัว

- ถ้าใช้ในภาษาถิ่นอีสานเป็นได้ทั้งพยัญชนะตัว บ และ ป ขึ้นอยู่กับเนื้อความที่ต้องการใช้ เช่น

บ่อไป เปิกขี่

ผ้าใบ บอก

ปี 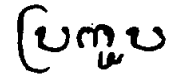 ประกอบ

8. พยัญชนะตัว (ร) ถ้าใช้ในภาษาถิ่นอีสานออกเสียงเป็นเสียง ฮ เช่น

(เฮา) เฮา,เรา

(ฮำไฮ) ฮ่ำไฮ,ร่ำไร

9. นิคหิต : ใช้เป็นพยัญชนะตัวสะกด เมื่อใช้ในภาษาบาลีและมีสระ อะ อิ อุ ประสมอยู่ เช่น

(เอวံ) เอวัง

(เลากံ) โลกัง

(ปฏิสนฺธิ) ปฏิสนธิง,ปฏิสนธิ

(ตหีตหิ) ตะหิงตะหิง

(วตฺถุ) วัตถุง

10. พยัญชนะที่ใช้แทนได้ทั้งเสียงสระและพยัญชนะหรือกึ่งสระกึ่งพยัญชนะประกอบด้วย

+ ◌ (ย) เฟื้อง + ◌ (ว) เฟื้อง และ + ◌ (อ) เฟื้อง

- การใช้พยัญชนะ + ◌ (ย) เฟื้อง ใช้ประกอบแทนเสียงสระ เ◌ีย และ สระ เ◌ีย, ◌ีย (เอียะ,เอีย) เช่น

เ◌ีย (เยยะ) เยียะ

◌ี◌ง (รยง) เรียงกัน

◌ี◌บ (สยบ) เสียบ

ใช้เป็นตัวสะกดที่เรียกว่า + ◌ ห้อย ใช้เขียนใต้พยัญชนะ เช่น

◌ด (ดวย) ด้วย

ข◌อย (ขนอย) ข้าน้อย

- การใช้พยัญชนะตัว ◌, + ◌ (อ)

ใช้ประกอบแทนเสียงสระ ◌ิ, ◌ิ (อัวะ,และอัว) เช่น

◌ิ◌ (ยวะ,ยง) ยุยง

เ◌ิ◌ (เมามัว) เมามัว

บ◌ิ◌ (บริบวร) บริบูรณ์

◌ิ◌ (หลวง) หลวง

- การใช้พยัญชนะตัว ๅ , ๆ (ออ)

ใช้เขียนบนบรรทัดและใต้บรรทัด ประกอบคำแทนเสียงสระออ และสระเอือ เช่น

(สอง) สอง

(เมือง) เมือง

11. การใช้พยัญชนะตัว ๓ แทน ๓ เช่น ๑๐ กำบูพุทธศักราช เอวๆ ก็อุปมาดังนั้น อนึ่งการใช้พยัญชนะตัว ค แทน ก นั้น ไม่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว เพราะบางครั้งพบว่าใช้พยัญชนะตัว ก อย่างปัจจุบันก็มี เช่น เจาก์ไขไข่ๆๆเขาก็ให้ได้พันก้อน

หลักเกณฑ์การวางรูปพยัญชนะ

1. ใช้เป็นพยัญชนะต้นคำ มีหลักในการวางรูปพยัญชนะดังนี้

- ใช้เป็นพยัญชนะต้นให้เขียนรูปพยัญชนะเต็มตัวและใช้ได้ทั้ง 38 รูป โดยเขียนพยัญชนะไว้บนบรรทัด เช่น

(เปน) เป็น (กบ) กับ

(คน) คน (แต) แต่

(นก) นก (แมน) แม้น

ใช้เป็นพยัญชนะต้นทำหน้าที่เป็นอักษรนำ ให้ใช้รูปพยัญชนะตัวเต็มแล้วเขียนไว้บนบรรทัด ส่วนพยัญชนะตัวที่ 2 ซึ่งทำหน้าที่เป็นพยัญชนะตัวตามหรือตัวถูกนำจะใช้รูปพยัญชนะตัวเต็มหรือพยัญชนะตัวเฟื้องก็ได้แล้วซ้อนใต้พยัญชนะตัวแรก (โดยมากใช้รูปพยัญชนะตัวเฟื้อง) เช่น

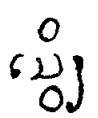 (เสวย) เสวย 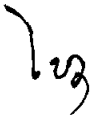 (ไหน) ไหน

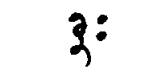 (ขนะ) ขณะ (หนอง) หนอง

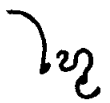 (ไหม) ไหม 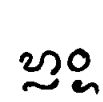 (หลวง) หลวง

1.1 พยัญชนะต้นของอักษรควบกล้ำ (ร ล ว) ๑ ๗ ๐ พยัญชนะตัวแรกใช้รูปพยัญชนะตัวเต็มเขียนบนบรรทัด พยัญชนะตัวที่ 2 มีวิธีการวางรูปพยัญชนะอย่างนี้

พยัญชนะตัว ๑ หรือ ระวง ควบกับพยัญชนะตัวอื่นให้เขียนรูป (เฟื้องแล้วว่างไว้หน้าพยัญชนะตัวที่ ๑ ควบด้วย เช่น

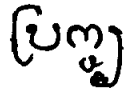 (ประกอบ) ประกอบ (ประกาน) ประการ

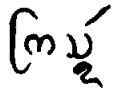 (กรสัฑ) กษัตริย์ 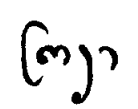 (พรยา) พระยา

พยัญชนะตัว ๗ (ล) ควบกับพยัญชนะอื่นจะใช้รูป ◌ุ หรือ ◌ู เฟื้องก็ได้ เช่น

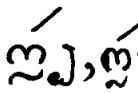 (กลับ) กลับ 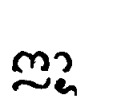 (กลาง) กลาง

(กลาว) กล่าว 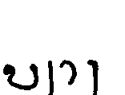 (ปลาย) ปลาย

ข้อสังเกตพยัญชนะที่มี ห นำ มีใช้อยู่ 6 ตัว คือ

(หง) (หน) (หม) (หย) (หล) (หว)

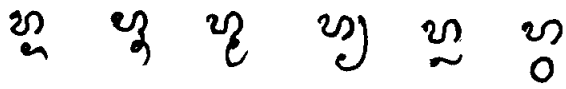

พยัญชนะตัว ๐ (ว) ควบกับพยัญชนะอื่นให้เขียนรูป ◌ ไว้ใต้พยัญชนะตัวนั้น เช่น

(ขวาน) ขวาน (กวา) กว่า

(ความ) ความ 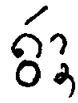 (ควาน) ครั้น

2. การใช้เป็นพยัญชนะตัวสะกด มีวิธีการใช้อย่างนี้

2.1 ใช้รูปพยัญชนะเต็มตัวในกรณีที่คำนั้นมีสระอยู่ใต้พยัญชนะหรือคำนั้นมีพยัญชนะควบกล้ำหรือซ้อนกัน หรืออาจไม่อยู่ในลักษณะดังกล่าวก็ได้ (เน้นความเหมาะสม) เช่น

(พลร) พลัน (อาวุฑ) อาวุธ

(ลอม) ลอม (สยง) เสียง

(ฆยน) เฆียน 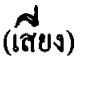 (เสียง) เสียง

2.2 ใช้รูปพยัญชนะตัวเฟื้อง หรือหาง หรือตีนเขียนไว้ใต้บรรทัด เช่น

(นาง) นาง (มักใค) มักใคร่

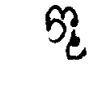 (นาม) นาม (มลาง) มล้าง

2.3 ใช้เป็นตัวสะกดตัวตามในหลักการทำสังโยคของภาษาบาลีซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการใช้อย่างนี้ รูปพยัญชนะที่ใช้เขียนภาษาบาลีมีอยู่ 33 ตัว แบ่งเป็นพยัญชนะวรรคและพยัญชนะเศษ วรรคพยัญชนะวรรคตัวที่ 1 ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ 1 และตัวที่ 2 ในวรรคของตนได้พยัญชนะวรรคตัวที่ 2 ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ 2 และตัวที่ 3 ในวรรคของตนได้ พยัญชนะวรรคตัวที่ 3 ซ้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ 3 และตัวที่ 4 ในวรรคของตนได้ พยัญชนะวรรคตัวที่ 4 ซ้อนหน้าพยัญชนะวรรคตัวที่ 4 และตัวที่ 5 ในวรรคของตนได้ พยัญชนะวรรคตัวที่ 5 ซ้อนหน้าพยัญชนะในวรรคของ

ตนได้ทุกตัวยกเว้นพยัญชนะตัว ง ซ้อนหน้าตัวเองไม่ได้ พยัญชนะเศษวรรคใช้เป็นตัวสะกดตัวตามพยัญชนะอื่นๆได้ทั่วไป

ตัวอย่างการใช้พยัญชนะตัวสะกดตัวตาม

ก สะกด ก ตาม	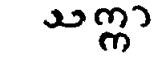	(สกฺกา) สักกา
จ สะกด จ ตาม	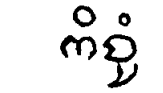	(กิจฺจ์) กิจจัง
ฏ สะกด ฏ ตาม	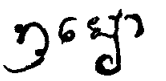	(อฏฺโฏ) อัฏโฏ
ต สะกด ต ตาม	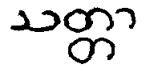	(สตฺตา) สัตตา
ป สะกด ป ตาม	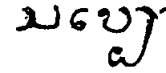	(สปฺโป) สัปโป
ก สะกด ข ตาม	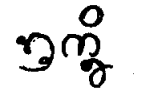	(อกฺขิ) อักขิ
จ สะกด ฉ ตาม	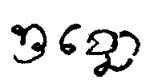	(อจฺโฉ) อัจโฉ
ฏ สะกด ฐ ตาม	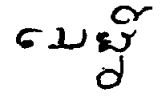	(เสฏฺฐี) เศรษฐี
ต สะกด ถ ตาม	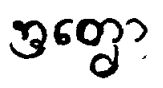	(อตฺโถ) อัตโถ
ป สะกด ผ ตาม	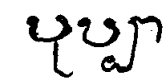	(ปุปฺผา) บุปผา
ค สะกด ค ตาม	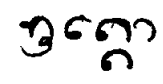	(อคฺโค) อัคโค
ช สะกด ช ตาม	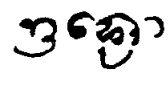	(อชฺโช) อัชโช
ท สะกด ท ตาม	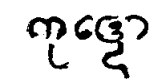	(กุทฺโท) กุทโท

ท สะกด ท ตาม	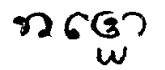	(ภทฺโท) ภัทโท
พ สะกด พ ตาม	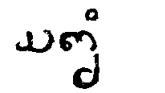	(สพฺพํ) สัพพัง
ง สะกด ก ตาม	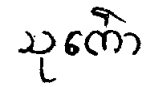	(สุงฺโก) สุงโก
ง สะกด ข ตาม	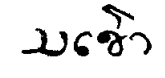	(สงฺโข) สังโข
ง สะกด ค ตาม	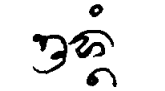	(องฺคํ) อังคัง
ง สะกด ฆ ตาม	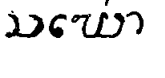	(สงฺโฆ) สังโฆ
ญ สะกด จ ตาม	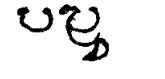	(ปญฺจ) ปัญจ
ญ สะกด ฉ ตาม	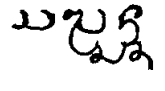	(สญฺฉินฺนํ) สัญฉินนัง
ญ สะกด ช ตาม	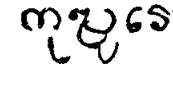	(กุญฺชโร) กุญชโร
ญ สะกด ฌ ตาม	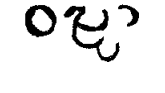	(วญฺฌา) วัญฌา
ญ สะกด ญ ตาม		(ปญฺญา) ปัญญา
ณ สะกด ฏ ตาม	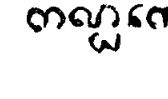	(กณฺฏโก) กัณฏโก
ณ สะกด ฐ ตาม	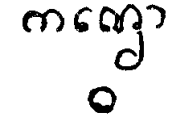	(กณฺโฐ) กัณโฐ
ณ สะกด ฑ ตาม	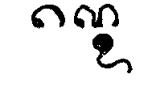	(คณฺฑิ) คัณฑิ

ณ สะกด ฒ ตาม 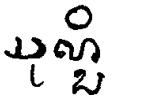 (สุณฺฒิ) สุณฒิ(ชิง)

ณ สะกด ณ ตาม 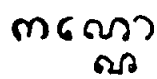 (กณฺโณ) กัณโณ

น สะกด ต ตาม 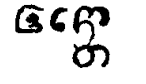 (ทนฺโต) ทันโต

น สะกด ถ ตาม 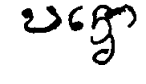 (ปนฺโถ) ปันโถ

น สะกด ท ตาม 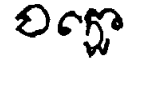 (จนฺโท) จันโท

น สะกด ธ ตาม 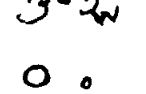 (อนฺโธ) อันโธ

น สะกด น ตาม (ทินฺนำ) ทินนัง

ม สะกด ป ตาม (อุณฺหุมฺโป) อุณหุมโป

ม สะกด ผ ตาม (สมฺผสฺโส) สัมผัสโส

ม สะกด พ ตาม 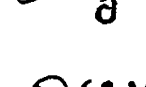 (อมฺโพ) อัมโพ

ม สะกด ภ ตาม 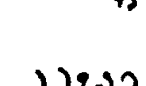 (ถมฺโภ) ถัมโภ

ม สะกด ม ตาม (สมฺมา) สัมมา

พยัญชนะเศษวรรค

ย สะกด ย ตาม (เสยฺโย) เสยโย

ล สะกด ล ตาม		(สลฺลํ) สัลลัง
ส สะกด ส ตาม	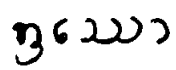	(อสฺโส) อัสโส
ส สะกด ม ตาม	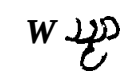	(ยสฺมา) ยัสมา
	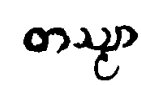	(ตสฺมา) ตัสมา
ญ สะกด ห ตาม	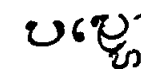	(ปณฺโห) ปัญโห
ย สะกด ห ตาม	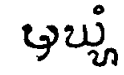	(มยฺหํ) มัยหัง
ย ตาม ก	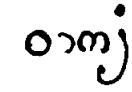	(วากฺยํ) วากยัง
ล ควบ ก	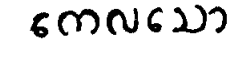	(เกลโส) เกลโส
ร ควบ ท	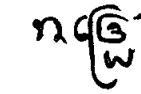	(ภทฺโทร) ภัทโทร
ว ตาม น	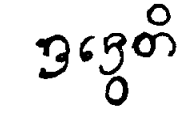	(อนฺเวติ) อันเวติ
ว ควบ ต	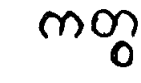	(กตฺวา) กัตวา

2.4 ใช้เป็นพยัญชนะตัวควบกล้ำ ใช้รูปพยัญชนะ 2 ตัว ตัวแรกเขียนบนบรรทัด ตัวที่สองเขียนใต้บรรทัดใต้พยัญชนะ ตัวที่ 1 เช่น

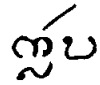	(กลบ) กลับ		(กวา) กว่า
	(กลาว) กล่าว		(ขึนขวึ) ขึ้น

2.5 ใช้เขียนเป็นอักษรนำ เช่น

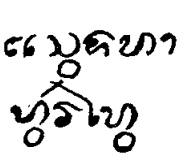 (แสวงหา) แสวงหา 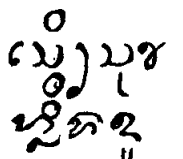 (เสวยสุข) เสวยสุข

 (หวัรไหว) หวั่นไหว (หลิงคู) เล็งดู

3. พยัญชนะตัวเฟื้อง 19 ตัวไม่สามารถเป็นพยัญชนะต้นได้ แต่สามารถทำหน้าที่เป็นตัวสะกดได้ โดยมีวิธีการใช้ดังนี้

3.1 ตัว (ง) เฟื้อง หรือห้อย ง มีรูปร่างอย่างนี้ (เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าไม้อังแล่น) ไว้เขียนบนตัวพยัญชนะ เช่น (ของ)

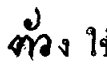 ใช้เขียนใต้บรรทัด เช่น นาง กาง

3.2 ตัว (น) เฟื้อง หรือ ห้อย น ใช้เขียนใต้บรรทัด เช่น

นั้น กัน มัน

3.3 ตัว (ม) เฟื้อง หรือ ห้อย ม ใช้เขียนใต้บรรทัด เช่น

สม นาม รัสมี

3.4 ตัว (ป) เฟื้องหรือห้อย ใช้เขียนใต้บรรทัด เช่น

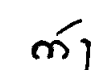 กับ ก้มกราบ

3.5 ตัว (ย) เฟื้องหรือห้อย ใช้เขียนใต้บรรทัด เช่น

ค้อย เขียน เรียน

3.6 ตัว ร (ร) เพื้องมีรูปอย่างนี้ ◌ร, ◌ร (เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าระวง) ใช้เขียนหน้าพยัญชนะต้น เช่น

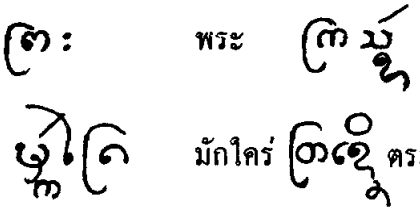

พระ กระสัด พระยา

มักใคร่ ตระเดิน พราหมณ์

3.7 ตัว ล (ล) เพื้องหรือห้อยล ล มีรูปอย่างนี้ ◌ล, ◌ล ใช้เขียนใต้บรรทัดเป็นตัวควบกล้ำ เช่น

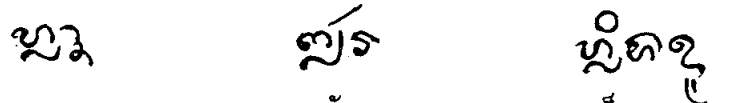

หลาน พลัน เล็งดู

3.8 ตัว ส (ส) เพื้องหรือห้อยส ส มีรูปอย่างนี้ ◌ส, ◌ส ใช้เขียนใต้บรรทัดเป็นตัวสะกด เช่น

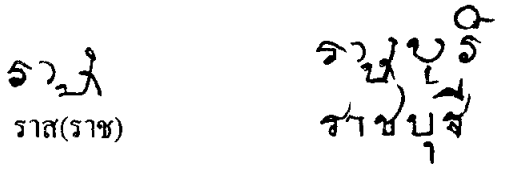

ราส(ราช)

3.9 ตัว (อ) เพื้องหรือห้อยอ อ มีรูปร่างอย่างนี้ ◌อ ใช้เขียนใต้บรรทัด เช่น

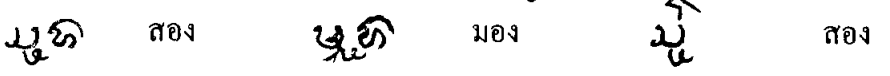

สอง มอง สอง

3.10 ตัว ฉ (จ) เพื้องหรือห้อยจ ฉ มีรูปร่างอย่างนี้ ◌ฉ นิยมใช้เขียนคำภาษาบาลี เช่น

สัจจ กิจจ

3.11 ตัว ฌ (ฉ) เพื้องหรือห้อยช ฌ มีรูปร่างอย่างนี้ ◌ฌ นิยมใช้เขียนคำภาษาบาลี เช่น

อัจโฉ สัญฉินนัง

3.12 ตัว ฐ (ฐ) เฟื้องหรือห้อย ฐ ฐ มีรูปร่างอย่างนี้ ฐ นิยมใช้เขียนคำภาษาบาลี เช่น

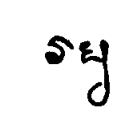 รัฏฐ 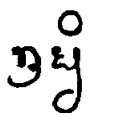 อัฏฐิ

3.13 ตัว (ช) เฟื้องหรือห้อย ช ช มีรูปร่างอย่างนี้ ช นิยมใช้เขียนคำภาษาบาลี เช่น

อัชช 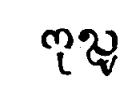 กุญชโร

3.14 ตัว (ฏ) เฟื้องหรือห้อย ฏ ฏ มีรูปร่างอย่างนี้ ฏ นิยมใช้เขียนคำภาษาบาลี เช่น

วัตถุ 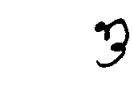 อัตโถ

3.15 ตัว (ฑ) เฟื้องหรือห้อย ฑ ฑ มีรูปร่างอย่างนี้ ฑ นิยมใช้เขียนคำภาษาบาลี เช่น

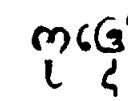 กุฑโฑ คัณฑี

3.16 ตัว (ธ) เฟื้องหรือห้อย ธ ธ มีรูปร่างอย่างนี้ ธ นิยมใช้เขียนคำภาษาบาลี เช่น

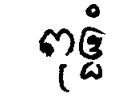 พุทธัง อันโธ

3.17 ตัว (พ) เฟื้องหรือห้อย พ พ มีรูปร่างอย่างนี้ พ นิยมใช้เขียนคำภาษาบาลี เช่น

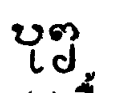 ปุพพ สัพพ

3.18 ตัว (ส) เฟื้องหรือ ส สองห้อง ส ส มีรูปร่างอย่างนี้ ส นิยมใช้เขียนคำภาษาบาลี เช่น

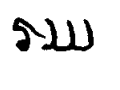 รัสส อัสโส

3.19 ตัว (ญ) เฟื้องหรือห้อย ญ มีรูปร่างอย่างนี้ (ปกติแล้วไม่พบมากนัก)

เช่น ปัญญา บญา

คำว่า ปัญญา คำนี้โดยทั่วไปนิยมเขียนอย่างนี้ บญา ปัญญา

<u>สระอักษรธรรมอีสาน</u>

รูปสระอักษรธรรมอีสานมีอยู่ 3 ชนิด คือ สระลอย สระจม สระพิเศษ

<u>สระลอย</u> มีอยู่ด้วยกัน 9 รูป คือ

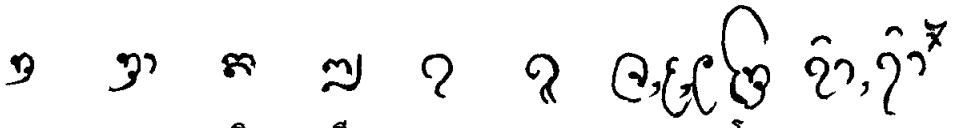

อะ อา อิ อี อุ อู เอ โอ เอา

<u>สระจม</u> หรือบางทีเรียกว่า สระผสม มีอยู่ 28 รูป

อะ อา อิ อี อึ อือ อุ อู เอะ

เอ แ-ะ แ- โอะ โอ เอาะ ออ อัวะ อัว

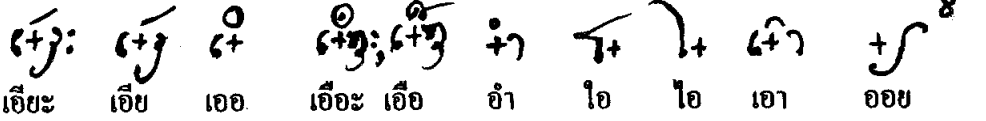

เอียะ เอีย เออ เออะ เอือ อำ ใอ ไอ เอา ออย

<u>สระพิเศษ</u> มีอยู่ 1 รูป คือ 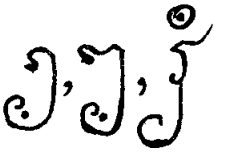 (ฤ ฤๅ ฦ ฦๅ)

---

[1] ตำราบางเล่มกล่าวว่ามีอยู่ 9 รูป โดยการนำรูปนิคหิตมาไว้ด้วยและไม่มีรูปสระอู

[2] ตำราอักษรธรรมโดยทั่วไปแบ่งรูปสระจมเป็น 23 รูป ในที่นี้ใส่ไว้ 28 รูปเพราะพบข้อมูลเช่นนั้น.

หลักเกณฑ์การใช้สระลอย

สระลอยเป็นสระพิเศษที่ใช้ในอักษรธรรมสามารถใช้เขียนอยู่ต้นคำในกรณีที่พยางค์นั้นเป็นเสียงสระทั้ง 9 ตัว กล่าวคือ สามารถใช้ได้โดดๆเสร็จอยู่ในตัวโดยไม่ต้องผสมกับพยัญชนะเหมือนการใช้ ฤ ฤๅ ฦ ฦๅ อักษรไทยปัจจุบันและสระลอยยังนิยมใช้เขียนกับคำภาษาบาลี-สันสกฤต

ตัวอย่างการใช้สระลอย

(อะ) อหำ 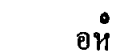 อถโข

(อา) 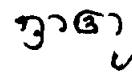 อาทาย 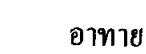 อาจยา,อาญชา

(อิ) 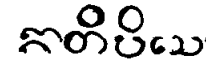 อิติปิโส อิมำคำฐุ ,อิมำคำถำ

(อี) อีทิเสสุ อีทิสำ

(อุ) อุปัฏฐาก อุคม

(อู) อูรุ อูกา

(เอ) 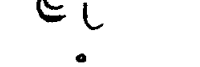 เอวำ เอโก

(โอ) โอปนยิโก 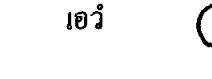 โอกาสทานำ

(เอา) 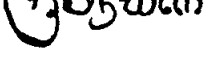 นำเอามาแล้ว

หลักเกณฑ์การใช้สระจม

สระจมเป็นสระที่อยู่และออกเสียงตามลำพังไม่ได้ต้องประสมกับพยัญชนะ โดยทั่วไปแล้วสระจมอักษรธรรมก็มีลักษณะการใช้เช่นเดียวกับสระอักษรไทยปัจจุบัน คือ วางไว้หน้า

พยัญชนะ วางอยู่บนพยัญชนะ วางอยู่ใต้พยัญชนะ วางอยู่ข้างหลังพยัญชนะ แต่มีรูปสระประสม พิเศษแปลก ๆ แตกต่างจากสระอื่นๆ 3 ตัว คือ อะ โอ และอัง

รูปสระที่วางไว้หน้าพยัญชนะ 5 รูป คือ

1. สระ ◌ิ (ิ+) ตัวอย่างเช่น

เจดีย์ กาแฟ กาเยน

เห็น 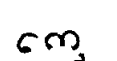 เกณฑ์ เณร

2. สระ ◌ะ (ะ+) ตัวอย่างเช่น

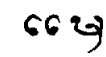 แม่ แก้ว

อย่าแอย่ง แมว กะแจ

3. สระ ◌ิ (ิ+) ตัวอย่างเช่น

โลหิณี โพธิสัตว์

ชิโนรส โอ = ขัน

4. สระ เ◌ (เ+) ตัวอย่างเช่น

ใน ใด ใบบัว

หัวใจ ที่ใด

5. สระ ◌ไ + (ไ+) ตัวอย่างเช่น

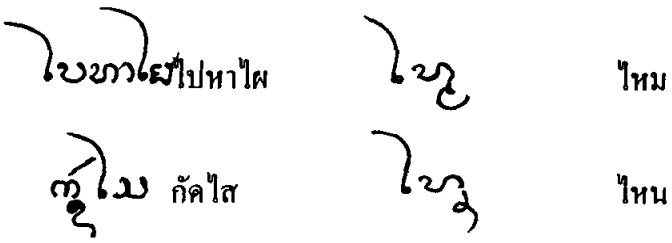
ไปหาสู่ไปหาไผ ไหม

กัดไส ไหน

รูปสระที่วางไว้บนพยัญชนะ มีอยู่ 4 รูป คือ

1. สระ ◌ิ (+) ตัวอย่างเช่น

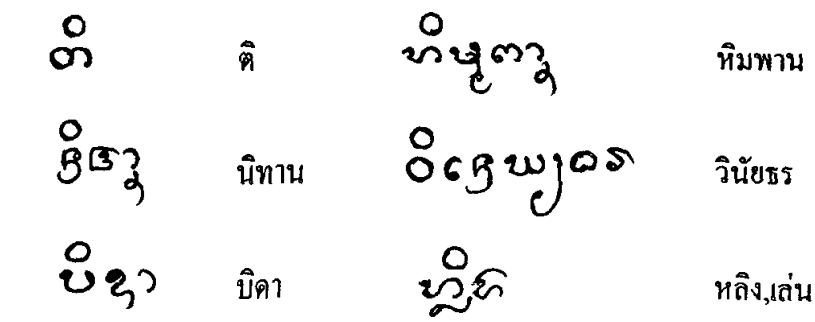
ติ หิมพาน

นิทาน วินัยธร

บิดา หลิง,เล่น

2. สระ ◌ี (+) ตัวอย่างการใช้ เช่น

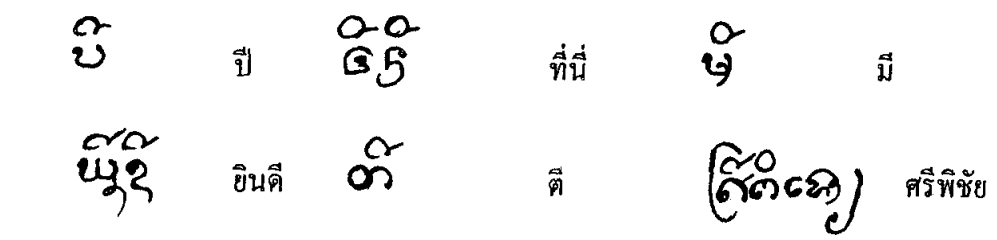
ปี ที่นี่ มี

ยินดี ตี ศรีพิชัย

3. สระ ◌ุ (+) ตัวอย่างการใช้ เช่น

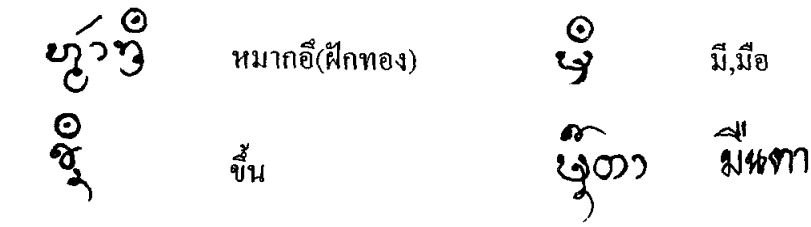
หมากอึ(ฝักทอง) มี,มือ

ขึ้น

4. สระ (+) ตัวอย่างการใช้ เช่น

กระบือ คืบ คือ

ถือ ชื่อ

รูปสระที่วางใต้พยัญชนะ มีอยู่ 3 รูป คือ

1. สระ (+) ตัวอย่างการใช้ เช่น

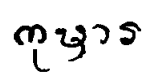 กุมารา 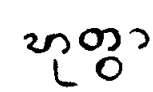 หุตวา

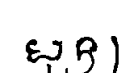 ผู้น้อย 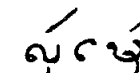 ลูกเมีย

2. สระ (+) ตัวอย่างการใช้ เช่น

ปู 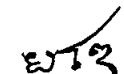 ผู้ใด ตระกูล

ลูก 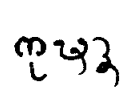 กุมาร อยู่

3. สระ (ออ) ใช้กับคำที่มีตัวสะกด ตัวอย่างการใช้ เช่น

จอก ดอก 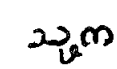 ศอก

ร้องไห้ ประกอบ พร้อมกัน

รูปสระที่วางไว้ข้างหลังพยัญชนะมีอยู่ 3 รูป คือ

1. สระ ◌ะ (+ะ) ตัวอย่างการใช้ เช่น

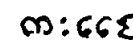 กระแจ,กุญแจ 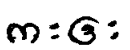 กะทะ

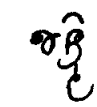 ขนม ขนะ 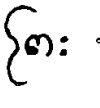 พระ

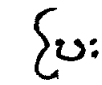 ประสิทธิ สระ

2. สระ ◌า (+า) ตัวอย่างการใช้ เช่น

คาถา ตา เทวา

 อิทานิ ศาสดา 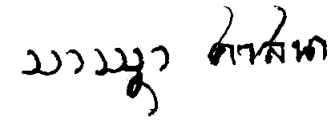

3. สระ ◌ๅ (ออย) ตัวอย่างการใช้ เช่น

เล็กน้อย ลอยไป

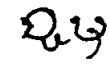 จอมคอย 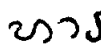 ห้าร้อย

รูปสระประสมมีอยู่ 15 รูป คือ

1. สระ เ◌ะ (เ+ะ) ตัวอย่างการใช้ เช่น

เด็กน้อย เผ็ด

2. สระ เ◌็ (เ+อ็ะ) ตัวอย่างการใช้ เช่น

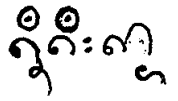 ครืนคราง

3. สระ (+ะ) ตัวอย่างการใช้ เช่น

พุ

4. สระ ◌◌+ : (แ+ะ) ตัวอย่างการใช้ เช่น

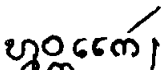 หมวกแก๊ป และ

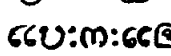 แปะกะแทะ แกะ

5. สระ ◌+: ◌ (โ+ะ) ตัวอย่างการใช้ เช่น

โพะ,เพราะ 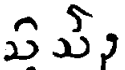 ส่งเสียง

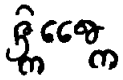 นกแขก 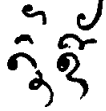 คนดี

6. สระ ◌+ว: (เ+าะ) ตัวอย่างการใช้ เช่น

เพราะ 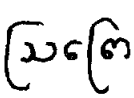 เฉพาะ 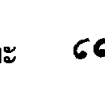 เพาะ

7. สระ ◌ั: (◌ั+ะ) ตัวอย่างการใช้ เช่น

ยัวะไย 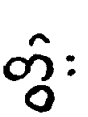 ตั๋ว

8. สระ ◌ั (◌ั+ว) ตัวอย่างการใช้ เช่น

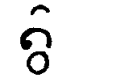 คัว,ครัว รั้วนา ครัวหนึ่ง

9. สระ (เ+ียะ) ตัวอย่างการใช้ เช่น

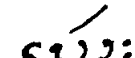 เปียะ เยียะ

10. สระ (เ+ีย) ตัวอย่างการใช้ เช่น

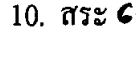 เมีย 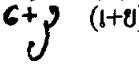 เสีย เสียง เรียน

11. สระ (เ+ อ) มีใช้อยู่ 2 แบบ ตัวอย่างการใช้ เช่น

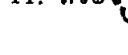 เสือ เนื่อง เพื่อ

12. สระ (เ+ะ) ตัวอย่างการใช้ เช่น

 เสิกะ ข้าเสิกะ,ข้าศึก

13. สระ (เ+อ) ตัวอย่างการใช้ เช่น

 เหลิง,เหลือง เดิน

เบิ่งนอก เปิกยี่

14. สระ (+ำ) ตัวอย่างการใช้ เช่น

น้ำ จอกตักน้ำ บำเพ็ญ

ข้อสังเกต สระ เ+ีย () รูปนี้ถ้ามีตัวสะกดไม่นิยมใช้ จะใช้รูปแทน แทน

15. สระ เ-า (เ+า) ตัวอย่างการใช้ เช่น

เข้า เข้า เล่า เล่า

เค้า เค้า เท่าถึง เท่าถึง

หมายเหตุ สระอะไม่มีรูปพยัญชนะทุกตัวจะมี เสียงอะ อยู่ในตัว

สระโอ(เ-า) โบราณ เรียกว่า เกหน้า กาหลัง ใช้เป็นสระโอ

ะ เรียกว่า นิคหิต

<u>หลักเกณฑ์การใช้สระพิเศษ</u>

อักษรธรรมมีสระพิเศษอยู่ 1 ตัว คือ ตัว ฤ (ฤา) ใช้เขียนคำที่ยืมมาจากภาษาสันสกฤตและคำพื้นเมืองบางคำซึ่งใช้ หมายถึง ฤ ฤๅ ฦ ฦๅ ตัวอย่างการใช้ เช่น

ฤกษ์ (ฤกส) ฤกษ์

ฤๅ (ฤา) คังฤา

ฦๅ (ฦาชา) ฦาชา

<u>หลักเกณฑ์การใช้เครื่องหมายประกอบการเขียน</u>

เครื่องหมายประกอบการเขียน ในอักษรธรรมอีสานมีหลายรูปซึ่งพอจะแยกกล่าวได้อย่างนี้

1. เครื่องหมาย ◌ំ (นิคหิต) ใช้เขียนเป็นพยัญชนะตัวที่สุดวรรคสะกด เมื่อใช้เขียนเป็นคำภาษาบาลี และใช้แทนเสียงสระออที่ไม่มีตัวสะกดในภาษาถิ่นอีสาน เช่น

(ขอ) (บ่อ) (พ่อ)

ข่ำ บ่ำ พ่ำ

๓ขุ่ (กำมัง) ๓ขุ่ (ซำมัง)

2. ไม้ ◌ (กง) มีวิธีการใช้อยู่ 3 ประการคือ

2.1 ใส่เครื่องหมาย ◌ เพื่อแสดงให้เห็นว่า คำนั้นประสมด้วยสระและมีตัวสะกดเท่ากับ สระโอะ ลดรูป เช่น

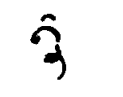 คน 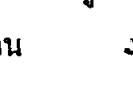 สม 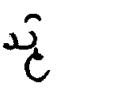 ชมชื่น

2.2 ใช้เขียนประกอบตัว ◌ ในสระ ◌ิ หรือ ◌ึ อัวะ,อัว เช่น

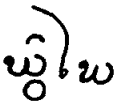 ขัวะไข 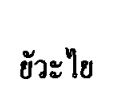 หัวเมือง 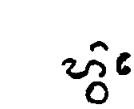 ตัว

2.3 ใช้ประกอบกับสระ เ◌า (เอา) เมื่อเขียนภาษาพื้นเมือง เช่น

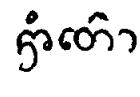 น้ำเต้า 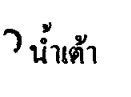 เก้า 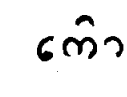 เป็นเค้า

3. ไม้ซัด ◌ ใช้เขียนบนพยัญชนะในการประสมคำ โดยทำหน้าที่ 4 ประการคือ

3.1 ใช้เป็นตัวสะกดแทนพยัญชนะตัว (ก) เช่น

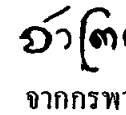
จากกรพาก-จากพราก

จัก

ลูก

ทุกข์

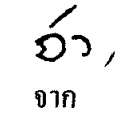
จาก

มาก

ผูก

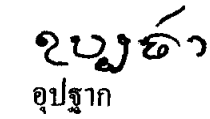
อุปฐาก

3.2 ใช้กำกับคำที่ประสมด้วยสระเอที่มีตัวสะกด เช่น

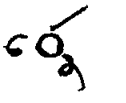 เว้น,เวร 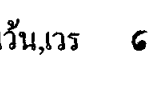 เต็ม 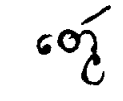 เป็นเค้า

3.3 ใช้ทำหน้าที่เหมือนไม้หันอากาศ เช่น

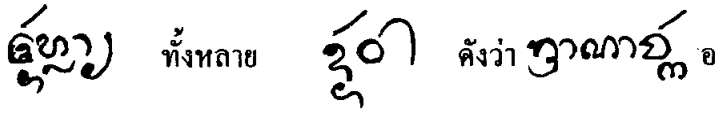 ทั้งหลาย ดังว่า อาณาจักร

3.4 ใช้ประกอบกับสระ (เอียะ) และ (เอีย) เช่น

เขียะ เสีย เมีย

4. ไม้ยมก ใช้เขียนแทนซ้ำคำหรือซ้ำข้อความเหมือนกับการใช้ไม้ยมกในภาษาไทยปัจจุบัน เช่น

ต่างๆ นานา ไจร้ๆ

5. เครื่องหมาย ทัณฑฆาต ใช้เขียนบนพยัญชนะตัวที่ไม่ต้องการจะออกเสียง เช่น

พราหมณ์ 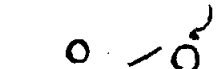 ปฏิบัติ

6. เครื่องหมายไม้ ไต่คู้ใช้กำกับสระเสียงสั้นที่มีตัวสะกด เช่น

เมล็ด

<u>วรรณยุกต์</u>

วรรณยุกต์ของอักษรธรรมอีสานข้อมูลที่พบในระยะแรกๆไม่มีรูป แต่มีเสียงครบทั้งห้าเสียงตามที่กำหนดใช้กับภาษาไทยปัจจุบัน ผู้อ่านต้องผันหาเสียงตามความหมายของประโยคนั้นๆ โดยอาศัยคำบริบทในประโยคเป็นเครื่องพิจารณา เช่น

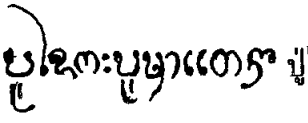 ปู่ได้กะปูมาแต่นา ปู่ กับ ปู เขียนเหมือนกันเวลาอ่านต้องดูว่าคำใดควรจะอ่านว่าปู่และคำใดควรจะอ่านว่าปู

เครื่องหมายวรรณยุกต์พึ่งจะปรากฏว่ามีการนำมาใช้ในราวพุทธศตวรรษที่ 24 เป็นต้นมา และมีใช้อยู่ 2 รูป

1. รูปวรรณยุกต์ ่ (เอก) นำมาใช้ในคำทั่วๆไป เช่น

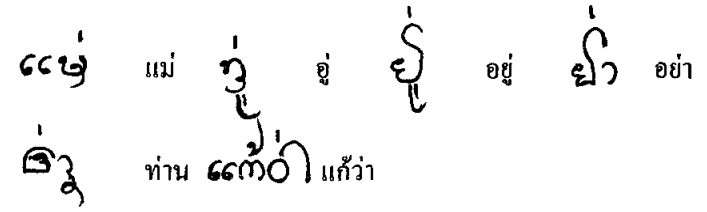

2. รูปวรรณยุกต์ ้ (โท) นำมาใช้ในคำทั่วๆไป เช่น

(แบบฝึกหัดในหนังสือเล่มนี้จะมีทั้งที่ใช้รูปวรรณยุกต์ เอก โท และไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ)

เครื่องหมายอื่นๆ เช่น เครื่องหมายขึ้นต้นเรื่องหรือข้อความและเครื่องหมายตอนจบเรื่องหรือจบความมีรูปอย่างนี้

1. เครื่องหมายต้นความ หรือขึ้นต้นเรื่อง เช่น

2. เครื่องหมายจบข้อความหรือจบเรื่อง เช่น

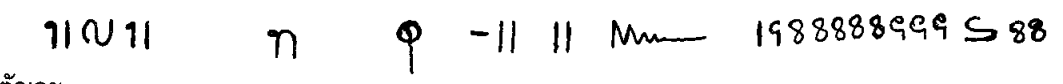

<u>ตัวเลข</u>

ตัวเลขที่ใช้อยู่ในภาคอีสานที่พบรวมทั้งในจารึกอักษรขอมด้วยโดยทั่วๆไปมีอยู่ด้วยกัน 4 ชนิด

1. **เลขธรรม** ใช้จารหรือจารึกเรื่องราวต่างๆโดยมากเรื่องเกี่ยวกับศาสนาที่จารหรือจารึกนั้นใช้ตัวอักษรธรรมอีสาน มีรูปอย่างนี้

เลขธรรมอีสาน 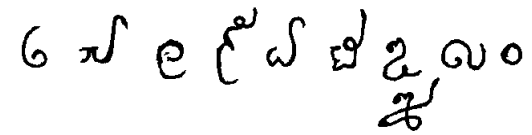

เลขไทยปัจจุบัน ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐

2. เลขโหรา ใช้จารหรือจารึกในกรณีที่เรื่องราวต่างๆโดยมากเป็นตำรา เช่น ตำรายาหรือโดยเฉพาะอย่างยิ่งตำราโหราซึ่งอาจเป็นเคล็ดลับการคำนวณทางโหราก็เป็นได้จะใช้เฉพาะเลขโหราเท่านั้น ซึ่งมีรูปอย่างนี้

เลขโหรา 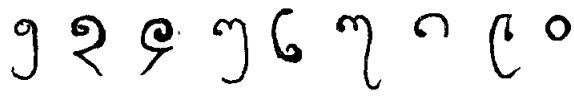

เลขไทยปัจจุบัน ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐

3. เลขไทยน้อย นิยมใช้กับอักษรไทยน้อย

เลขไทยน้อย 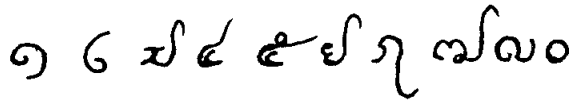

เลขไทยปัจจุบัน ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ 0

4. เลขขอม จะพบมากในจารึกรุ่นแรกๆที่พบในภาคอีสาน

เลขขอม 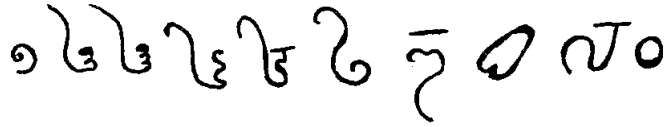

เลขไทยปัจจุบัน ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐

<u>หลักเกณฑ์การใช้ตัวเลข</u>

1. ตัวเลขหลักหน่วย ใช้วางตัวเลขไว้โดดๆ เช่น

อ่านว่า หนึ่ง

อ่านว่า สอง

อ่านว่า สาม

2. ตัวเลขหลักสิบ ใช้วางเลขสองตัวประสมกันระหว่างเลขคั่นด้วยเลขศูญ เช่น

อ่านว่า สิบเก้า อ่านว่า เก้าสิบแปด

3. ตัวเลขตั้งแต่หลักร้อยขึ้นไปนิยมเขียนตัวเลขประสมกับพยัญชนะ หรือคำที่บอกจำนวนหลัก เช่น

อ่านว่า ร้อยหกสิบแปด 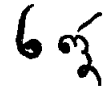 อ่านว่า สองพัน

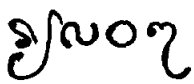 อ่านว่า ร้อยเก้าสิบเจ็ด อ่านว่า หนึ่งหมื่น

<u>หลักเกณฑ์การประสมคำอักษรธรรมอีสาน</u>

ในอักขรวิธีอักษรธรรมอีสาน มีวิธีการประสมคำด้วยมาตราสะกด 9 แม่ (ตำราบางเล่มระบุว่ามี 8 แม่) ด้วยกัน คือ

1. แม่ fl fll
2. แม่ กก
3. แม่ กด
4. แม่ กบ
5. แม่ กง
6. แม่ กน
7. แม่ กม
8. แม่ เกย

9. แม่ เกอว

มาตราแม่สะกดทั้ง 9 แม่นั้นมีวิธีการใช้อย่างนี้

1. แม่ ก กา (ก) ได้แก่ สระที่ประสมกับพยัญชนะโดยไม่มีตัวสะกดมีลักษณะการแจกเหมือนกับแม่ ก กา ในอักขรวิธีไทยปัจจุบันอย่างนี้

อักษรธรรมอีสาน	กษรไทยปัจจุบัน	ตัวอย่างคำที่ประสมสระกับพยัญชนะ
	+ะ	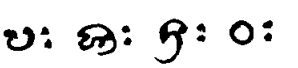 (ปะ ชะ นะ วะ)
		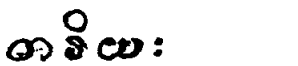 (ตุริยะ)
		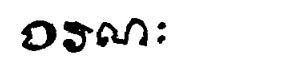 (จสณะ)
	+า	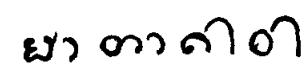 (ผา ตา คา วา)
	+ิ	(พิ สิ ริ มิ)
		บริวาร
	+ี	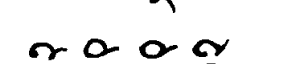 (ดี อี ขี ถี)
		(ทิถี)
		(ที่สุด ชีวิต)
	+ึ	(ปึ ทึ อขึ มึ)
		(รึ,รือ)

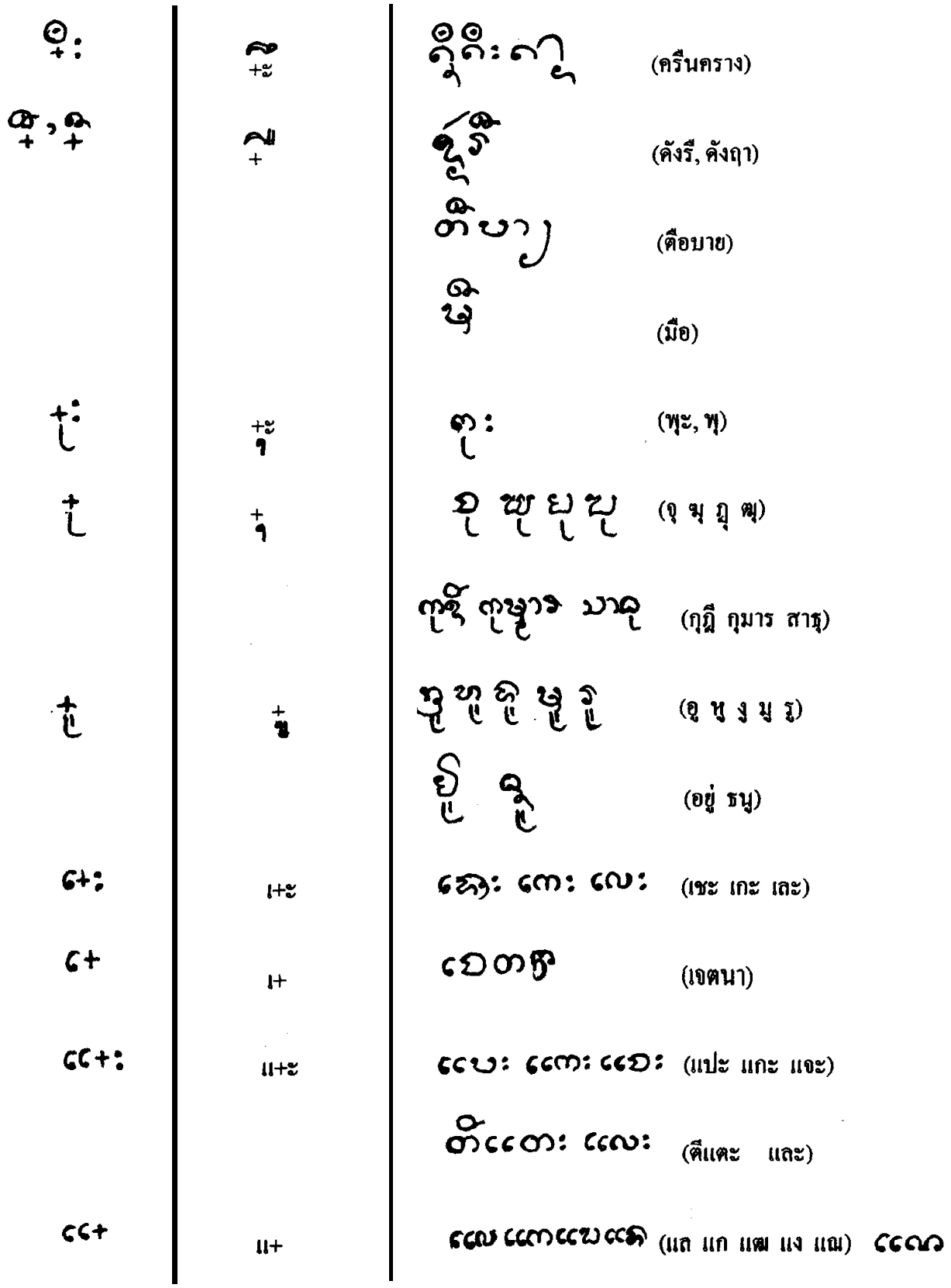
(ครีนคราง)
(คังรี, คังฤา)
(ตือบาย)
(มือ)
(พุะ, พุ)
(กุ มุ ฎุ ฒุ)
(กุฎี กุมาร สาธุ)
(ขู หู งู มู รู)
(อยู่ ธนู)
(เขะ เกะ เละ)
(เจตนา)
(แปะ แกะ แจะ)
(ตีแตะ และ)
(แล แก แฒ แง แฌ)

◌ေ+း	ေ+ะ	ေပး ေတး ေမး (ပေး-เพราะ โต๊ โขะ โมะ) ေမွး
◌ေ+	ေ+	ေကြ ေဆေဝ (โอ โถ โพ)
		ေဗဒမ္မေဗာဓိသတ္တ္ဝ (โคตมะ โพธิสัตว์)
◌ော+း	ော+ะ	ေသး ေယး ေဟး (เสาะ เยาะ เหาะ)
		ေရး ေကြး (เคราะห์ เพราะ)
◌ံ, ◌ပ်	+อ	ရံ ဝံ ဆံ (รอ วอ ผอ)
		တာ၌တံ (ตราบต่อ)
		ဟွန့ ဟုံ (หล่อ หมอ)
◌ိုဝ်း	+ဝ်ဲ	တိုဝ်း ယိုဝ်း ဟိုဝ်း (ตัวะ ย้วะ หม้วะ)
		ယိုဝ်း ယို့ (ยุยง)
◌ိုဝ်	+ဝ်	နိုဝ် ဆိုဝ် ဟိုဝ (นัว จัว หลัว)
		ပိုဝ် ကိုဝ်ကော်မောမိုဝ် (บัว กัว เก้า เมามัว)
◌ေ+ျး	ေ+ျဲ	ကြေး ဖြေး ဟြေး (เฟียะ เขียะ เหลียะ)
		ယေး (เขียะ)

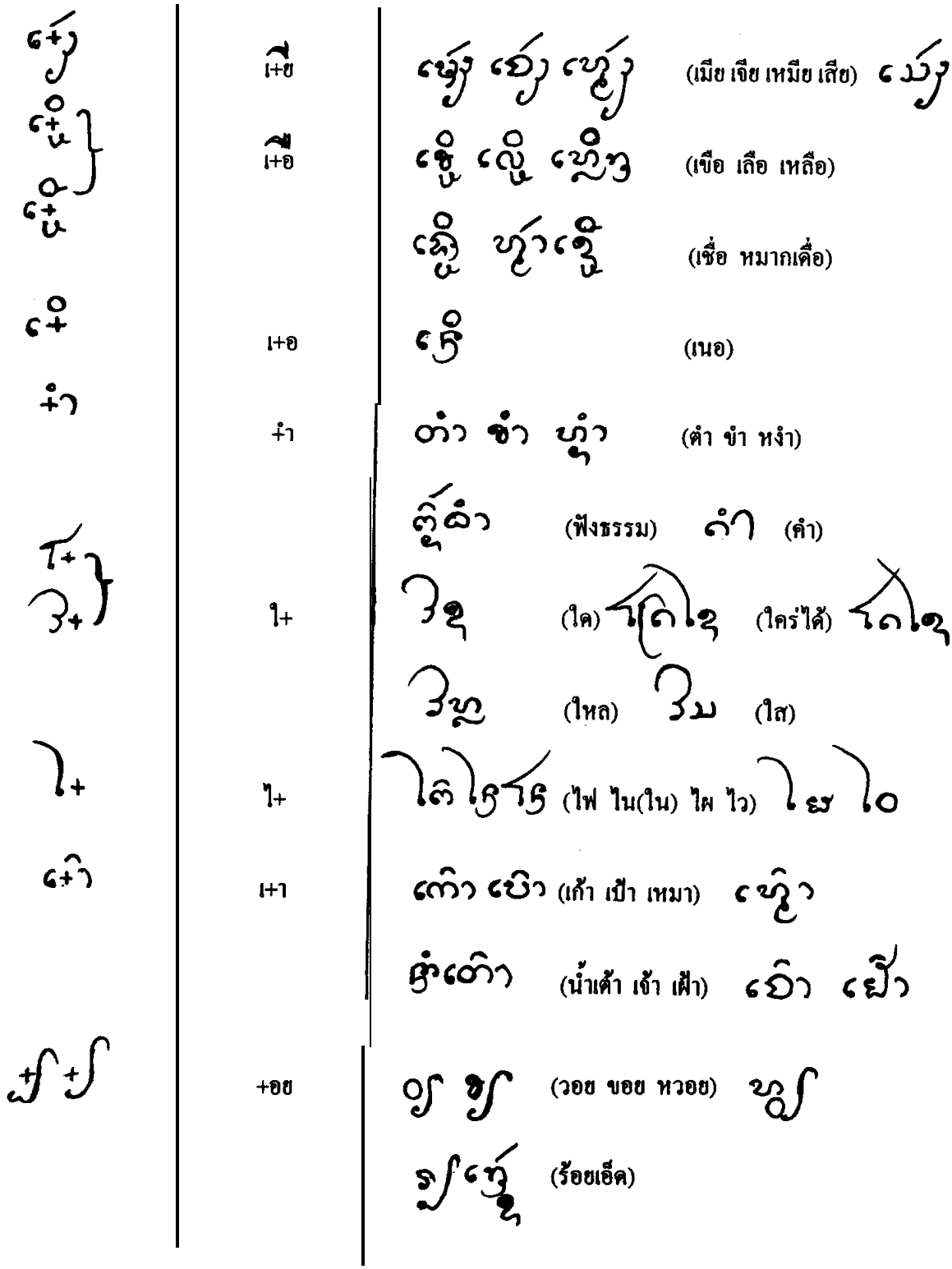
เ+ย
เ+อ
เ+อ
เ+อ
+ำ
+ำ
(เมีย เจีย เหมีย เสีย)
(เขือ เลือ เหลือ)
(เชื่อ หมากเดื่อ)
(เนอ)
(ตำ ขำ หงำ)
(ฟังธรรม)
(คำ)
(ใด)
(ใคร่ได้)
(ใหล)
(ใส)
(ไฟ ไน(ใน) ไผ ไว)
เ+า
เ+า
(เก้า เป้า เหมา)
(น้ำเต้า เจ้า เฝ้า)
+อย
(วอย ขอย หวอย)
(ร้อยเอ็ด)

ข้อสังเกตการใช้แม่ ก กา

การใช้สระ า ใช้เขียนได้สองแบบคือ

1. สระอาธรรมดา า ใช้เขียนกับพยัญชนะโดยทั่วๆไปแต่ไม่นิยมประสมกับพยัญชนะตัว ว ๐ และ ค ง เช่น

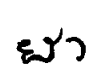 ผ้า 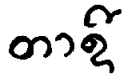 ตาดี 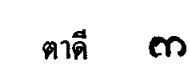 กาแฟ

2. สระอาสูง ◌า นิยมประสมกับพยัญชนะตัว ว ๐ และ ค ง เช่น

วา,ว่า คา,ค่า

แต่บางครั้งพบว่าใช้กับพยัญชนะตัวอื่น เช่น

ทา มา ญา

อา 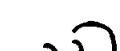 สา ปา เป็นต้น

สระ ◌ั +ว 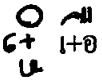 เ+อ เมื่อประกอบกับพยัญชนะประสมหรือพยัญชนะที่เป็นอักษรนำอาจเปลี่ยนตำแหน่งไปเพื่อความสะดวกในการเขียน กล่าวคือ สามารถเอาพยัญชนะตัว ว ๐ และ อ 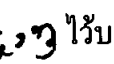 ไว้บนบรรทัดได้ เช่น

หลัว 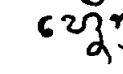 เหนือ เหมือน

การใช้คำว่าใน 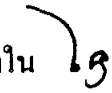 นอกจากเขียนว่า แล้วยังใช้ ◌ฺ เฟื้อง และ ◌ึ เต็มตัว เขียนไว้ใต้บรรทัดได้ด้วย เช่น ใน

2. แม่ กก ◌ก ◌ ได้แก่ สระที่ประสมกับพยัญชนะตัวสะกด ง, ญ และ

ไม้ชัด ◌ แทนตัวสะกดมีวิธีการแจกอย่างนี้

อักษรธรรมอีสาน		อักษรไทยปัจจุบัน	ตัวอย่างคำที่ประสมสระกับพยัญชนะ
พยัญชนะตัวเฟื้อง	พยัญชนะตัวเต็ม		
◌ก	◌ก	nfl	กก มก หมก
◌	◌	+กั	จัก นัก ควัก
◌ก	◌าก	+าก	มาก ยาก ปาก ยา ยาก
◌ก	◌ก	+fl	สิก หยิก
◌ก	◌ก	+ก	ถึก ถึก ฤกษ์
◌	◌	+ก 1	พุก วุก หมุก
			ลูกชาย สนุก
◌	◌ก	+ก	ลูก ลูกศิษย์
◌ก	◌ก	เ+ก	เป็ก เจ็ก
			เหล็ก อภิเษก
			สะเล็กสะหน่อย=เล็กๆน้อยๆ

แ+ก	แผก	แจก	แหลก		
โ+ก	โลก	โลก	โศก		
	โจก	โหยก			
+อก	ออก	บอกการ	หมอก		
+วก	บวก	หนวก	จุมปวก		
เ+ยก	เวียก	เผียก	เรียก	เวียกการ	เฮียก
เ+กะ	เสิกะ	ข้าศึก			
เ+ก	เลิก	เจิก	จิก	เหยิก	
เ+อก	เลือก	ช้างเผือก	เหลือก		

ข้อสังเกตการใช้แม่ กก

1. สระ : ◌ะ ◌า อา ◌ิ อิ ◌ึ อึ ◌ุ อุ ◌ู อู เฟื้อง ◌ั เฟื้อง และ เ◌ีย นิยมใช้ไม้ชัดสะกดแทน เช่น

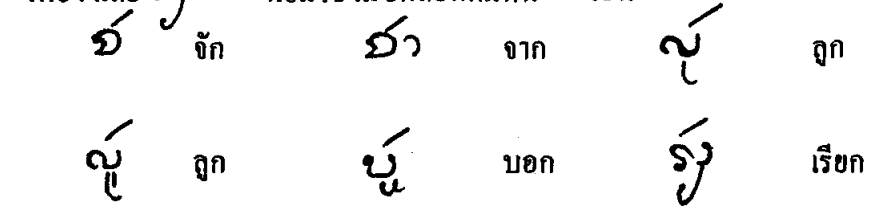

2. พยัญชนะประสมหรือพยัญชนะที่มี ห นำ ให้ใช้ ๓ ก ตัวเต็มสะกด เว้นไว้แต่มีพยัญชนะประสมหลายตัว ให้วางตัวสะกดไปตามสระและพยัญชนะที่ประกอบตามความเหมาะสม ซึ่งมีใช้อย่างนี้

3. ในหนังสือต่างๆคำว่า หนอก หมอก หลอก หนวก หมวก เห็นเขียนได้ 3 อย่างคือ

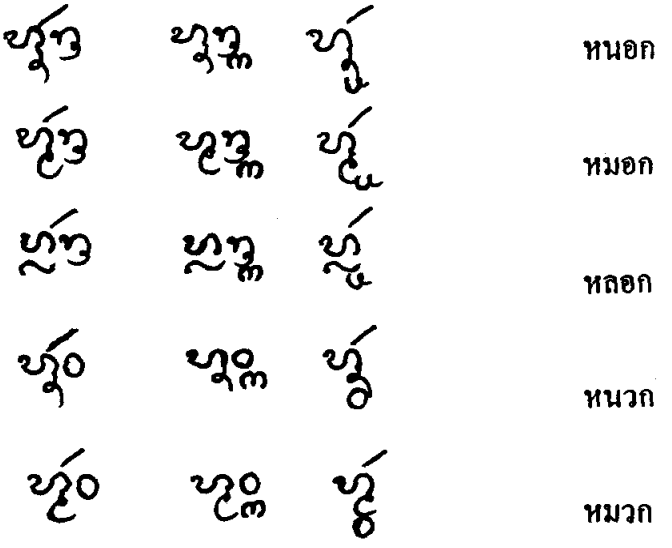

4. คำบางคำอาจไม่เขียนไปตามกฎเกณฑ์ดังกล่าวก็ได้ เช่น

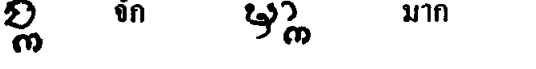

3. แม่ กด ได้แก่สระที่ประสมกับพยัญชนะตัวสะกด , และ เพื่อง มีวิธีการแจกอย่างนี้

อักษรธรรมอีสาน		อักษรไทยปัจจุบัน	ตัวอย่างคำที่ประสมสระกับพยัญชนะ
พยัญชนะตัวเพื่อง	พยัญชนะตัวเต็ม		
,		+ด	ลด กด หมด
		+ดั	ขัด ควัด สงัด
			ปฏิบัติ กัด
,		+าด	ขวาด มาด
			อากาศ นักปราชญ์
		+ิด	หมิด ติด
			จิต ขวิด
		+ีด	หนีด สถิตย์
			กงดีด ดีดสีตีเป่า
		+ืด	หวืด มืดมน คิดเถิง

–	◌ุด	◌ุด	ฤฤษี หฤษี ฤาษี
–	◌ูด	◌ูด	บูด หวูด สมุทร
◌ึด, ◌ึ	◌ึด	เ◌	เหม็ด เห็ด เกดเกลี
◌็	◌็ด	แ◌	แดด แหลด
◌ิ	◌ิด	โ◌	โปด โปรดสัตว์ โทษ
◌ุ	◌ุด	◌อด	จอด เกี่ยวกอด หลอด
◌ุ	◌ุด	◌วด	บวด พระนวด
–	◌ีด	เ◌ียด	เดียด เผียด
			เบียดเบียน เหยียด
◌ิ	◌ิด	เ◌	เถิด เหวิด

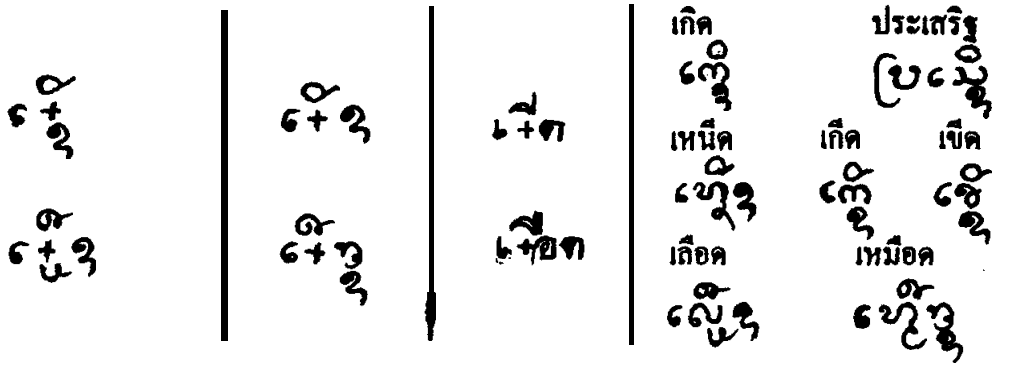

<u>ข้อสังเกตการใช้แม่ กด</u>

การใช้ตัวสะกดแม่กดใช้ได้ 2 ตัว คือ ฑ,ด และ ส เพื่อง เช่น

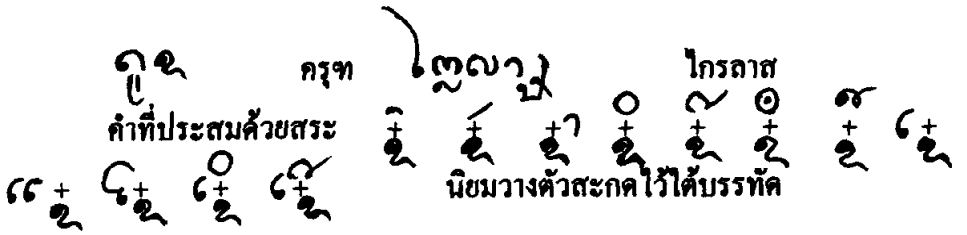

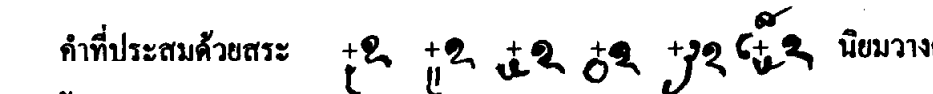
นิยมวางตัวสะกดไว้บนบรรทัด

อนึ่งคำที่นิยมวางตัวสะกดไว้ใต้บรรทัด บางครั้งก็เอาตัวสะกดขึ้นไว้บนบรรทัดก็มี เช่น

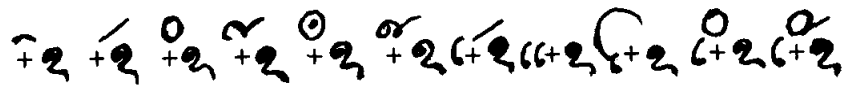

และคำที่นิยมวางตัวสะกดไว้บนบรรทัดบางครั้งก็เอาตัวสะกด ลงไว้ใต้บรรทัดก็มี เช่น

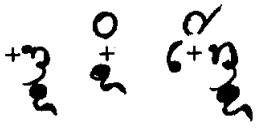

ပျော်ပွဲတော်ဂုဏ်

ပးလး	ကာဒာ	ဖွးလိ	ပျိုင်	ခိုက်ကြ
ဂုဒ္ဒး	ကေးကး	လျော	ယေးမွာ	ပြေးမြေ
ဟွာဒေါ်	ချဟိုက်	ကံ်ယေ	ဆော်ကေ	ခေဒူ
ယေးယေ	ဟျောင်ံ	ကျော့	ဝိုင်ကး	ငြေးဝေ်
ငြမ့ငြ	ဟေားပေ	တောဂေါ်	ဝံာပိ	ခံာဇော့
မျှော်ဝေါ	ဇီတွိး	ယဟွိ	ပြမ့ဟိဝ	ဒွေ်ဒေါ
တာဟျောက်	ဟာဝါ	ဂူဟျောက်	မျှော်ဖွာ	ဖွံာမျှ
ပြောက်ဂူ	ပြဝ်ပြဝ်	ဇော်ဟျိုာ	ပေါဂေါ်	ကံာယျိ
ကျောဟွန်	တွိတွ	ဟွာဝေါ	ကွိကံ	ဥဟွိန်
ဂွဲဒျှော်	ဟွိနက်ကွ်	ဇွိဂူ	ဟွိနဇာ	ပျိုပူ
ဟွိနဟာ	ပိကုန	ဟွာပေ	ဟွိပူန	ဟွာဟွက်
ဟွက်ကွ်	ဟွန်ကော်	ဂွဲဇွေ	ပျှမျှ	ယွနဟွာ

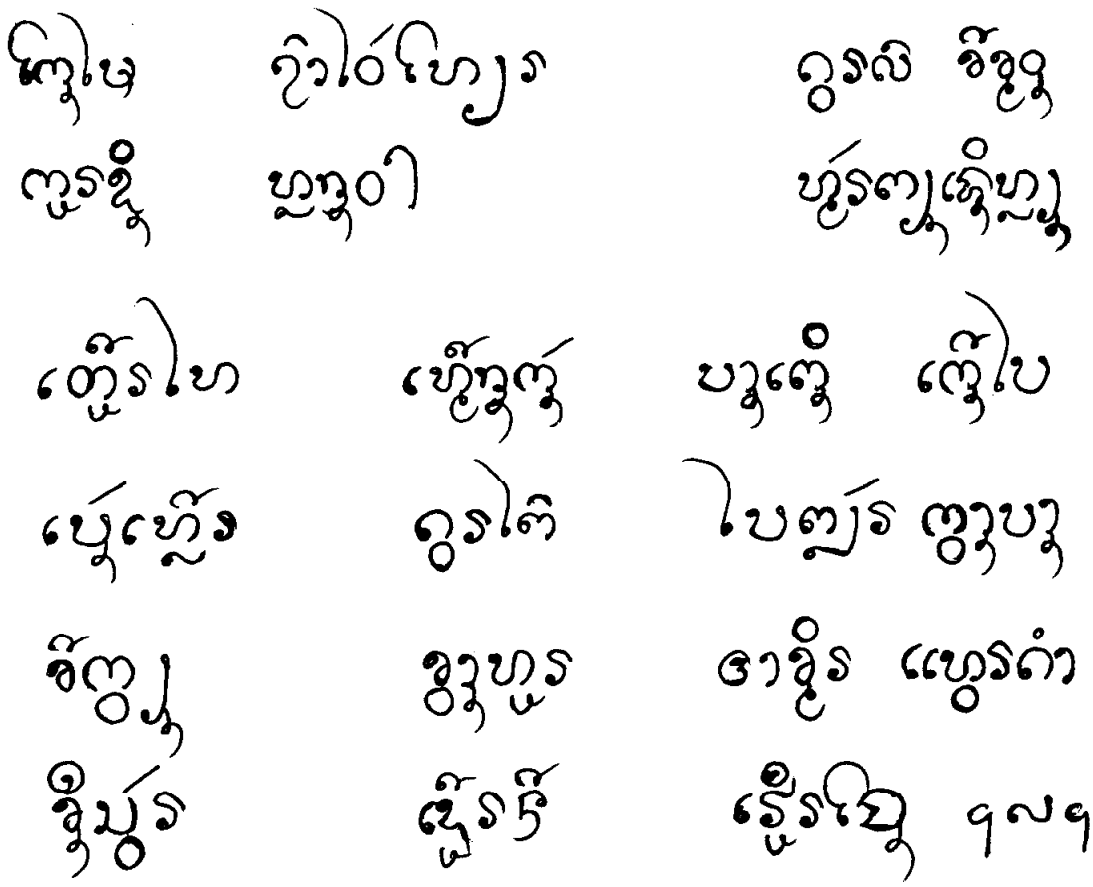

4. แม่ กบ ได้แก่ สระที่ประสมกับพยัญชนะตัวสะกด บ และ ป เพื่อง มีวิธีการแจกอย่างนี้

อักษรธรรมอีสาน		อักษรไทยปัจจุบัน	ตัวอย่างคำที่ประสบสระกับพยัญชนะ
พยัญชนะตัวเพื่อง	พยัญชนะตัวเต็ม		
◌ป	◌บ	ป,บ	◌ป ◌ิป กบ นบ
◌ิป	◌ิบ	เ+ะ ลดรูป บ	◌ิบ ◌ระ◌ป หลบ ประสบ
			◌ป ◌ะ◌ป ◌ป◌ะ◌ป ครบ แหลง ครบ/ขย่าง
◌ับ	◌ับ	◌ับ	◌ับ ◌ับ ◌ับ กับ ขับ หลับ
			◌ุ◌ับ ◌ับ บังคับ กลับ
◌าป	◌าบ	◌าบ	◌าป ◌าป อาบ ขาบ
			◌ว◌าป ◌าป จวาบ คาบ
◌ิป	◌ิบ	◌ิบ	◌ิป ◌ิป ปิป ลิบ
			◌ี◌ิบ ◌ุ◌ม◌ุ◌ิป หนีบ ชมพูทีวีป
◌ีป	◌ีบ	◌ีบ	◌ีป ◌ีป ปีป คีบ

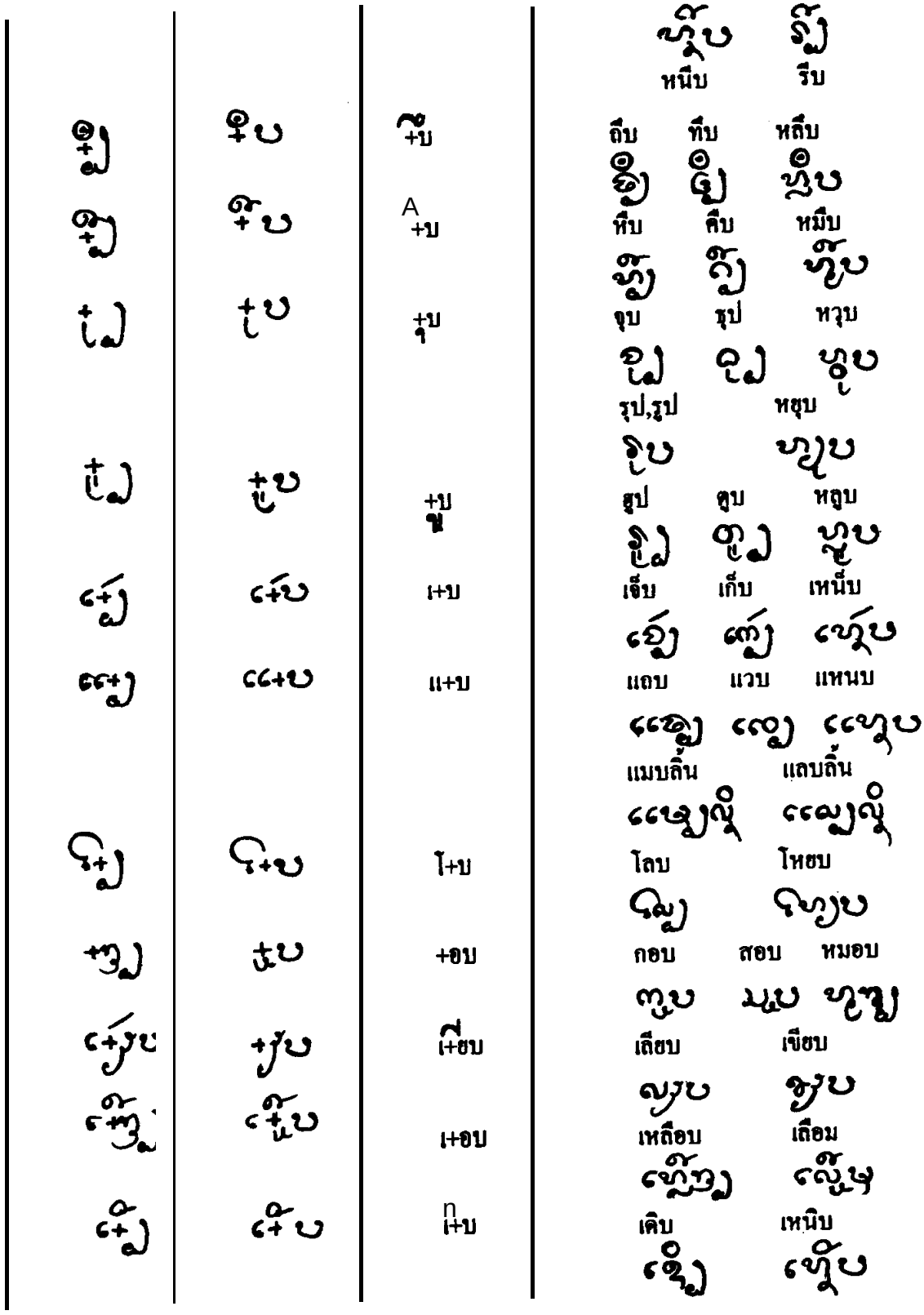
+บ
A +บ
+บ
+บ
+บ
เ+บ
แ+บ
โ+บ
+อบ
เ+ียบ
เ+อบ
n เ+บ
หนีบ รีบ
ถีบ ทีบ หลีบ
หีบ ฉีบ ฮีบ
หีบ คีบ หมีบ
จุบ รุป หวุบ
รุป,รูป หชุบ
รูป ดูบ หดูบ
เจ็บ เก็บ เหน็บ
แถบ แวบ แหนบ
แมบลิ้น แลบลิ้น
โลบ โหยบ
กอบ สอบ หมอบ
เลียบ เขียบ
เหลือบ เลือม
เดิบ เหนิบ

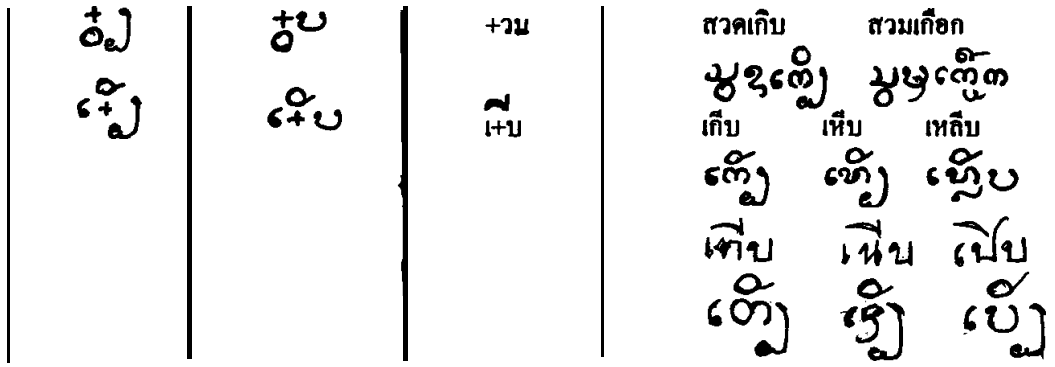

ข้อสังเกตการใช้แม่ กบ

แม่ กบ โดยทั่วไปนิยมใช้ บ เพื่อง สะกดกับสระ

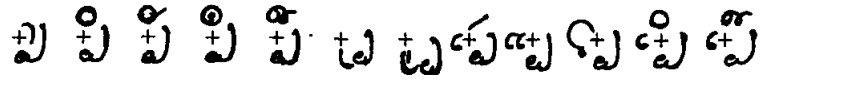

สำหรับคำที่มีพยัญชนะต้นเดียวและคำที่มี ร ควบนิยมใช้ตัวสะกดตัวเต็มกับสระ เช่น

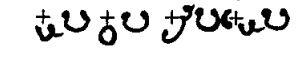

อนึ่งคำที่นิยมสะกดด้วยตัวเพื่อง บางครั้งก็ใช้ตัวเต็มสะกดและวางไว้บนบรรทัดด้วยเช่น

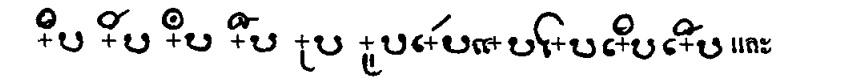

คำที่สะกดด้วยตัวเต็มบางครั้งก็เอาตัวเพื่องสะกดก็มี

5. แม่ ก กง ได้แก่ สระที่ประสมกับพยัญชนะสะกดด้วย ง เพื้องและ ง เต็ม มีวิธีการแจกอย่างนี้

อักษรธรรมอีสาน		อักษรไทยปัจจุบัน	ตัวอย่างคำที่ประสมสระกับพยัญชนะ
พยัญชนะตัวเพื้อง	พยัญชนะตัวเต็ม		
◌ง	◌ง	โ◌ะ ลดรูป ง	กง มง หลง บัง ขัง หลัง ยัง หนังสือ พังพอน ขาง ยาง หมาง ตาง นางฟ้า ดิง สิง หลิง ผู้หญิง หลิงสระ,ตลิ่งสระ ลึง ยึง หยึ่ง อึง จึง หนึ่ง คำนึง
◌ง	◌ง	เ◌ะ ลดรูป ง	
◌ง	◌ง	เ◌ะ ลดรูป ง	
◌ง	◌ง	เ◌ะ ลดรูป ง	

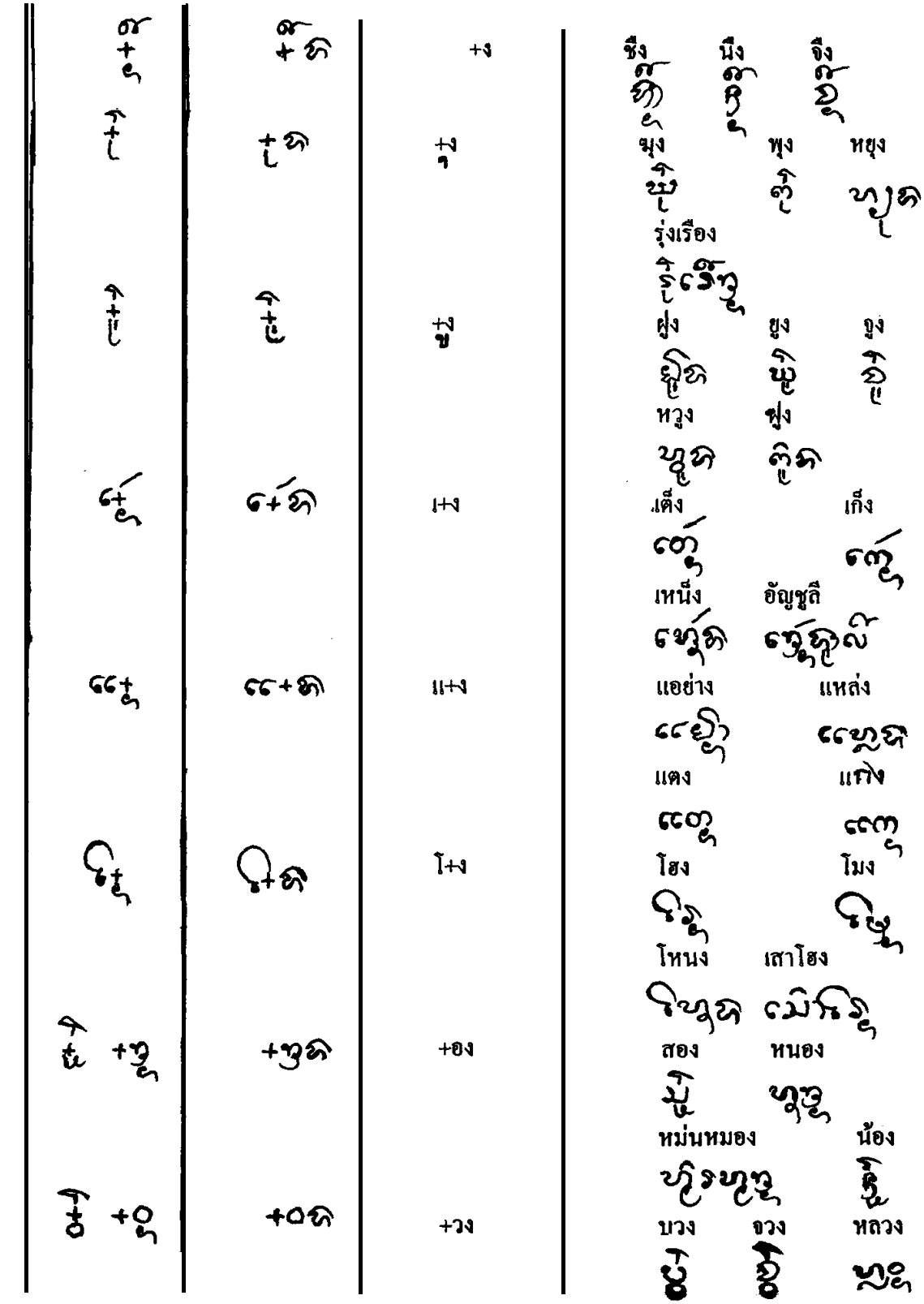
+ง
ชึง นึง จึง
ฆุง พุง หฆุง
รุ่งเรือง
ฝง ขง ฉง
หวง ฟง
เต็ง เก็ง
เหนึ่ง อัญชูลี
แอย่าง แหล่ง
แตง แกง
โฮง โมง
โหนง เสาโฮง
สอง หนอง
หม่นหมอง น้อง
บวง จวง หลวง

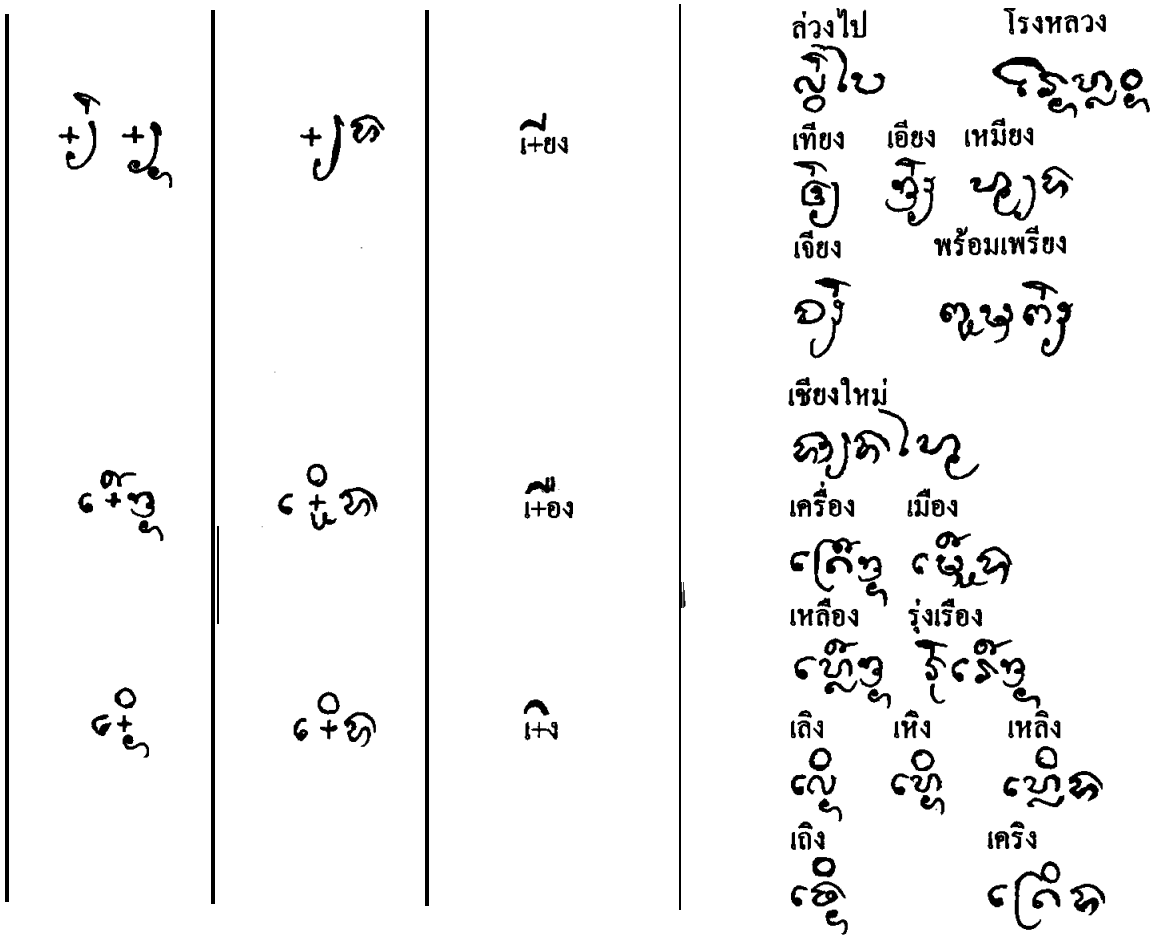

<u>ข้อสังเกตการใช้แม่ กง</u>

ตัวสะกดในแม่ กง มีอยู่ 3 แบบ

1. ใช้ ◌ง เพื้องนิยมเขียนไว้ใต้บรรทัดเป็นตัวสะกด และนิยมใช้ผสมกับคำพยางค์เดียว เช่น

วง เมิง เถิง

2. ใช้ ◌ง เพื้องหรือไม้อังแล่น ◌ิ วางไว้บนบรรทัดเป็นตัวสะกดและนิยมใช้ผสมกับสระอุ สระอู สระเอีย และสระ อ เพื้อง เช่น

นุ่งผ้า เลียง ของ จูง

ไม้อังแล่นไม่นิยมใช้กับหยอหยาดน้ำ ◌ฺ และ ◌ฺ เช่น

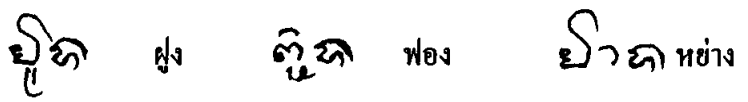

3. ใช้พยัญชนะตัวเต็ม ◌ เขียนไว้บนบรรทัดเป็นตัวสะกด เช่น

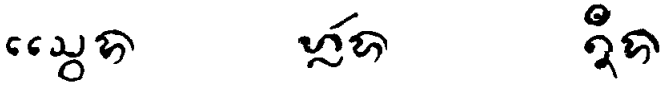

ข้อสังเกตทั้ง 3 ข้อตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น บางครั้งก็ไม่ได้เป็นไปตามนั้นเสมอไป เพราะปรากฏว่า กลุ่มคำที่สะกดด้วยตัว ◌ หรือไม้อังแล่น ◌ฺ ก็เอาพยัญชนะตัว ง ตัวเต็มสะกดก็มี เช่น ◌ ◌ และเอาตัวเฟื้อง ◌ สะกดก็มี เช่น ◌ และกลุ่มคำที่สะกดด้วยพยัญชนะตัว ◌ เฟื้องบางครั้งก็เอาพยัญชนะตัวเต็มสะกดแทนก็มี เช่น ◌ ◌

◌ ◌ ◌ ◌ ◌ ◌ ◌ และกลุ่มคำที่สะกดด้วยพยัญชนะตัวเต็มบางครั้งก็ใช้พยัญชนะตัวเฟื้อง ◌ สะกดก็มี เช่น สระ ◌

ເປຼ້ຍຢ້ຳ 1

ໃຫ້ເວົ້າຢູ່ຊີຢັ່ງທີ່ໄຫນ . ເຮົາຈະໄປໂຕ
ຕໍ່ເວົ້າ . ເຮົາຈະໄປກິ່ນ . ເວົ້າຢັ່ງ
ໄຊ້ວ່ເຕະ ຕະ . ເຮົາຈະເວະໄປຫາຈ້ຳ
ຢູ່ໃຊທີ່ໂຮໂຮ່ໂຮ່ໂຮ່ໂຮ່ໂຮ່ . ຢ້ຳໄປ
ໄຫ້ໝາດ່ຽບ . ເຮົາເລ່ຕີ ວິ ໂຕະ
ເຮ່ເວົ້າໄດ້ . ອ້ຳໄຊ້ດ້ວ ເຈ້ຍ .
ເວົ້ານີ ຢູ່ ໃ ໝ . ເຮ່ເຮົ້ານ ມ ຫາ
ລີ ວ່ໄໝ ຊ ຈະ ໄຊ້ . ໃຫ້ເວົ້າ ຈ ວ ຍ
ດ ຍ ໂ ຈ . ເຮົາ ດ່ ວ ຈ ຢ ບ ຢູ່ ຢ ທີ
ປ ຽ ວ ຊ ເ ຈ . ຢ ດ ເວົ້າ ໄ ຊ ດ ວ ເ ຈ
ວ ຍ ທ ເ ຈ ຢ ຽ ວ . ເ ວ ຈ ຢ ບ ໄ ປ
ຕ ວ ໂ ຕ ເ ດ ວ . ເ ວ ໄ ຊ ດ ວ ເ ຈ ຢ
ໝ ເ ຮ ເ ວ ເ ວ ເ ວ . ວ ຍ ທ ເ ຈ
ຢ . ເ ຈ ມ ກ ໝ ະ . ຢ ຍ ທ ຈ ຕ ະ
ເ ວ ຢ ວ ຊ ໂ ຈ . ເ ຮ ຈ ະ ໄ ປ ກ ຍ ຊ
FL 347

6. แม่ ก็น กน ได้แก่ สระที่ประสมกับพยัญชนะมีพยัญชนะตัวเต็ม ๆ ตัวเฟื้อง ๆ และ ๆ ร สะกด มีวิธีการแจกอย่างนี้

อักษรธรรมอีสาน			อักษรไทยปัจจุบัน	ตัวอย่างคำที่ประสมสระกับพยัญชนะ		
พยัญชนะตัวเฟื้อง		พยัญชนะตัวเต็ม				
◌ + ◌	◌ + ◌	◌ + ◌	+น	คน	หล่น	กน
				บน	มน	หมน
◌ + ◌	◌ + ◌	◌ + ◌	+น	บัน	จัน	หวัน
				อัจสจัน	วัน	หมัน
◌ + ◌		◌ + ◌	+าน	ขาน	สาน	กวาน
				ทาน	หลาน	
◌ + ◌	◌ + ◌	◌ + ◌	+น	หิน	วิน	หยิน
				แมบลิ้น		หมิ่น
◌ + ◌	◌ + ◌	◌ + ◌	+น	ลีน	ตีน	หลีน
				หีน,หนี		ได้ยิน
◌ + ◌	◌ + ◌	◌ + ◌	+น	ขึ้น	หมึน	จึน

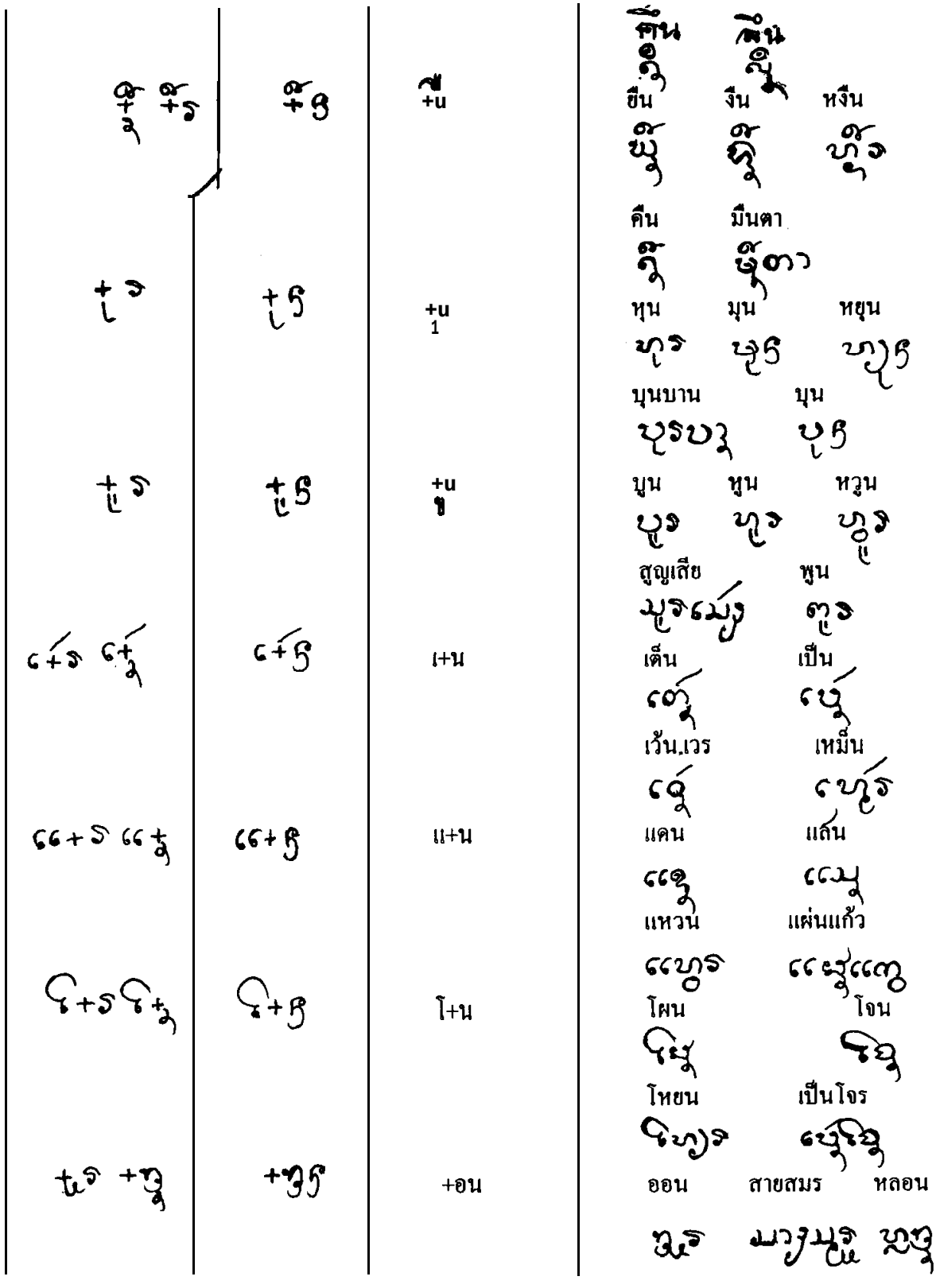
+u
ขืน งืน หงืน
คืน มืนตา
+u
1
ทุน มุน หยุน
บุนบาน บุน
+u
บูน หูน หวูน
สูญเสีย พูน
เ+น
เต็น เป็น
เว้น.เวร เหม็น
แ+น
แคน แล่น
แหวน แผ่นแก้ว
โ+น
โผน โจน
โหยน เป็นโจร
+อน
ออน สายสมร หลอน

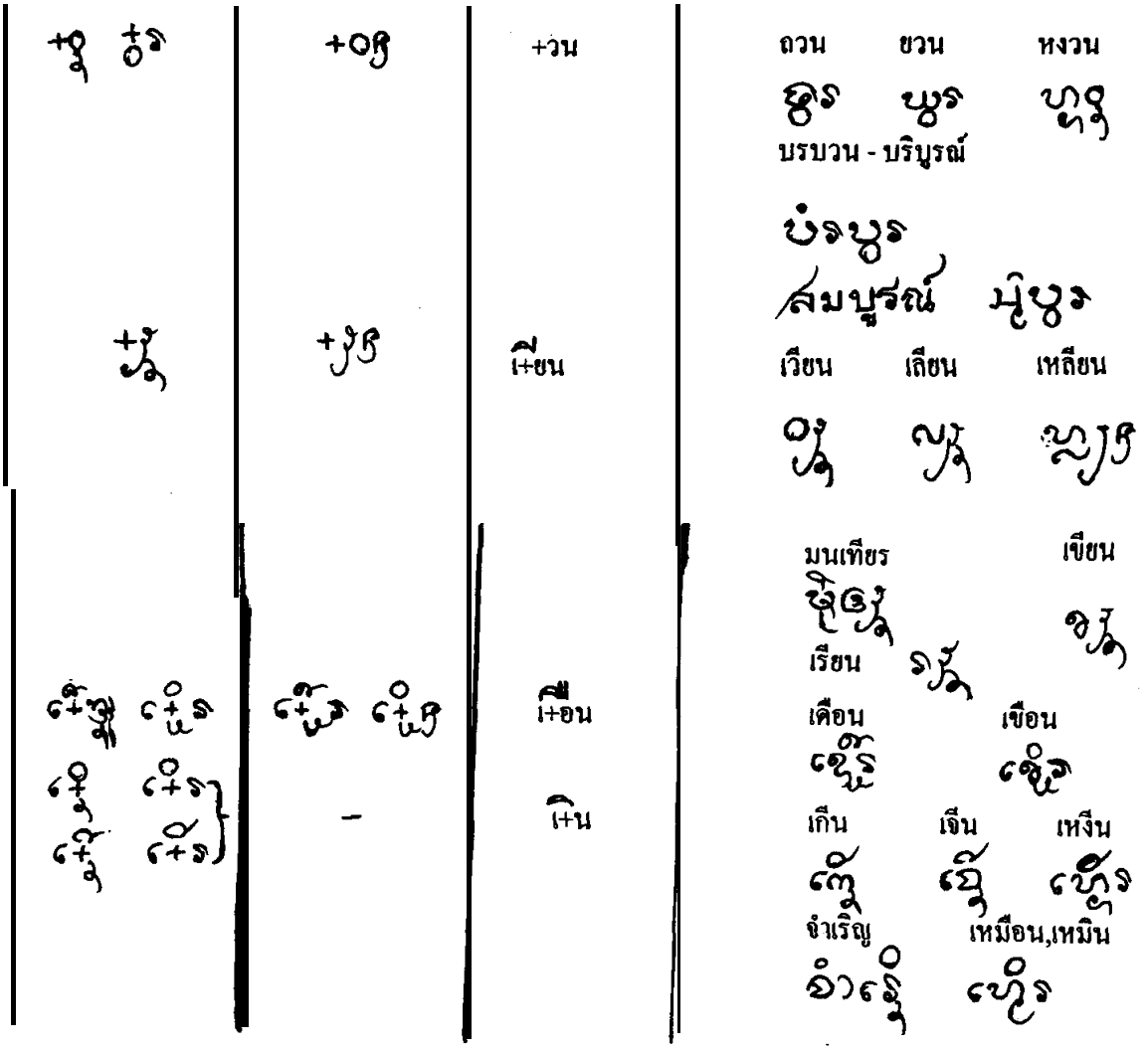

<u>ข้อสังเกตการใช้แม่</u> กน <u></u>

การใช้แม่กนสะกดโดยปกติใช้ เฟื้องซึ่งใช้ประกอบกับพยัญชนะต้นได้ทุกตัว ยกเว้นพยัญชนะต้นที่สะกดหรือพยัญชนะซ้อนอยู่ได้แล้วให้เอาพยัญชนะตัว ร เต็ม สะกดแทน ตัว เฟื้อง เช่น

ฐาน ฟ้น เล่น และการใช้ สะกดแทน ในบางครั้งพบว่า

กลับใช้ น แทน ร บ้าง เช่น บุน บุน และ ร อาจเขียนซ้อนไว้บนพยัญชนะต้นได้ เช่น

ขุน ทั้งมวล

สระ เสียงสั้น และ เสียงยาวตามวิธีเขียนหนังสือธรรม

ต้องอ่านเอาแต่ความหมาย เช่น หมากเก็น จะเขียนเป็น ถ้าไม่มีเครื่องหมายไม้ซัด (อัง-แล่น) จะอ่านเป็นกะเน เขียนว่า

รูป ง เฟื้อง หรือที่เรียกว่าไม้อังแล่นจะคล้ายกับ ร ที่ใช้อยู่ข้างบนพยัญชนะ ต้องใช้ความสังเกตและดูความหมายของคำเป็นสำคัญ

ကွေးယဲဘျဲ ထီးဂျာ

ဂျိုးဟေးဟျားဟာ ဘိုးဟု

ကြးလံဘျာမှာ ဘျဲပ မှာလျှ

ယဲဘျာလးဟျားဟ တောဂါဘုပာလ

ဘိုးဟောယဲကိုလျှ ပဲဘ်ဒ

ဂါပုပျော်ယဲဇ ဆိုဘီ

ဇာပဲပ်ဂိုဂ် ကြးပု လေက

ကြးပုလျှိယ်ကိ မျိုဘဂျိုဒ်မှာ

ပုလျှေဟျိုဝ်လ ဝဲဘ် ဘလေ

ပ်ဖွါဇောကေက် တေဝျိ

မျိုဟုဒဒ်ဖျုဝ် ဇောယာ ဘ်ဘ

ဝဝပုဒ်ဘဘျဂေါ တံဒျှဇောကေ ၇

7. แม่ กม ◌ำ ได้แก่ สระที่ประสมด้วยพยัญชนะตัวสะกด ม ตัวเต็มและ ◌ั ตัวเพื้อง ซึ่งมีวิธีการแจกอย่างนี้

อักษรธรรมอีสาน		อักษรไทยปัจจุบัน	ตัวอย่างคำที่ประสมสระกับพยัญชนะ
พยัญชนะตัวเพื้อง	พยัญชนะตัวเต็ม		
◌ั	◌ำม	+ม โอะ ลดรูป	ขม หลม ร่มไม้
			ขำ ฮำม ร่ำไม
+าม	+าม	+าม	ตาม จาม หนาม
			ตาม ฉาม ฮาม
◌ิม	◌ิม	◌ิม	พิม สิม หยิม
			ฝิม ฉิม ฮิ้ม
◌ีม	◌ีม	◌ีม	หีม จีม หยีม
			ฮีม ฉีม ฮี้ม
◌ึม	◌ึม	◌ึม	นึม ขึม หลึม
			ฮึม ฝึม ฮึ้ม
◌ืม	◌ืม	◌ืม	คืม ตืม หนืม
			ฮืม ฮืม ฮื้ม
-	◌ุม	+ม	จุม หมุม
			ชุม ฮุม
			ชุมนุม หลุม
-	◌ูม	◌ูม	บูม ชูม หลูม
			ปูม ฝูม ฮูม
เ◌ม	เ◌ม	เ◌ม	เขม เต็ม เหล็ม,เล่ม
			เฆม เตม เฮ้ม
แ◌ม	แ◌ม	แ◌ม	แกม แรม แหลม
			แกม แฮม แฮ้ม

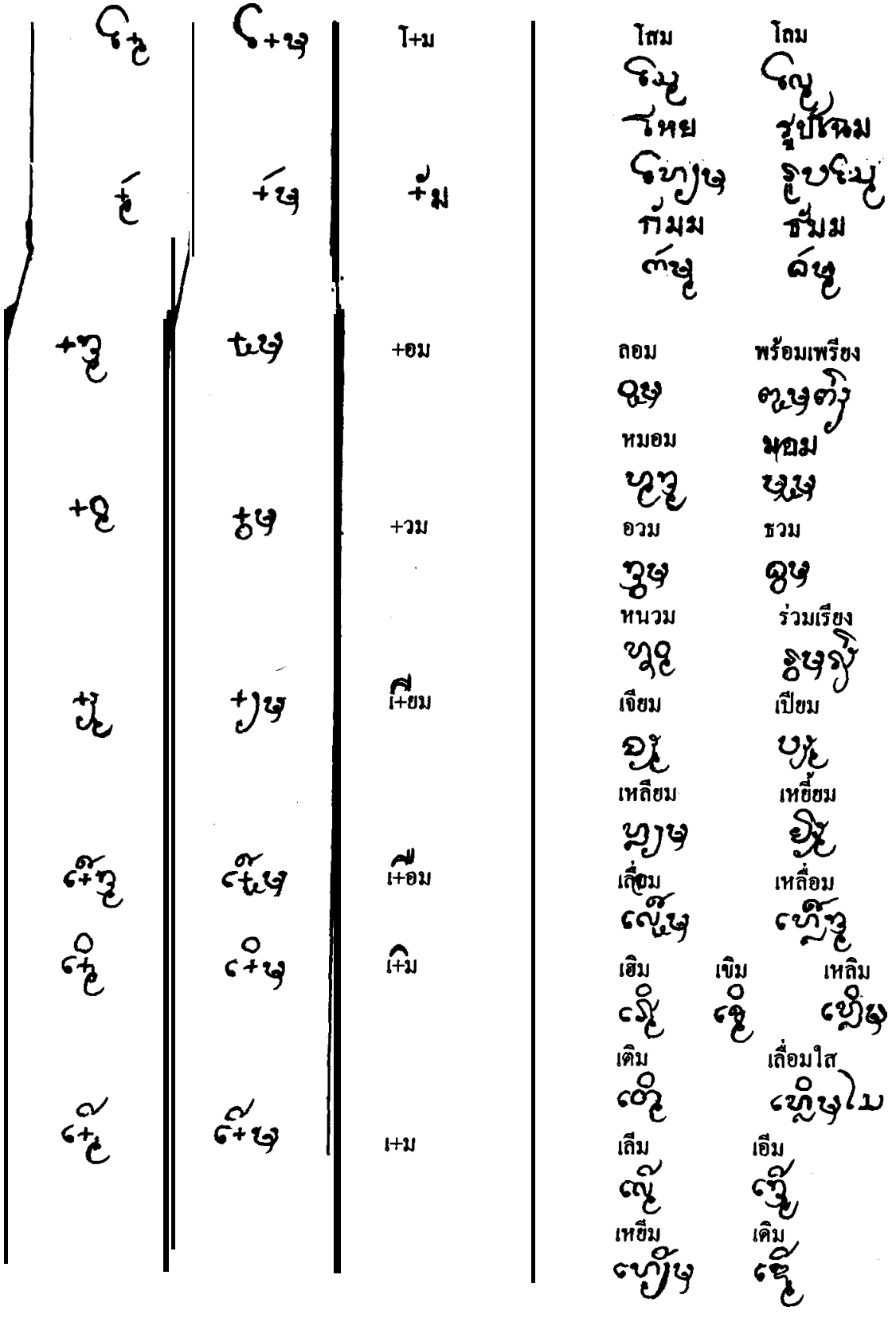
โ+ม
+ม
+อม
+วม
เ+ียม
เ+อม
เ+ม
เ+ม
โสม
โสม
ลอม
พร้อมเพรียง
หมอม
อวม
ร่วมเรียง
เจียม
เปียม
เหลียม
เหยี่ยม
เลื่อม
เหลื่อม
เยิม
เขิม
เหลิม
เติม
เลื่อมใส
เลิม
เอิม
เหยิม
เดิม

<u>ข้อสังเกตการใช้แม่ กู กม</u>

พยัญชนะเดี่ยวนิยมใช้ตัวสะกดตัวเฟื้อง เช่น 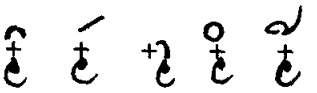

และนิยมใช้ตัวเต็มสะกดกับสระ

เหล่านี้ 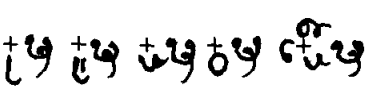

คำที่ประสมกับพยัญชนะประสมหรือซ้อนหรือพยัญชนะควบกล้ำใช้ ม ตัวเต็มสะกด เช่น

เหล่ม,เล่ม ยกเว้น คำประสมนั้นผสมด้วยสระ า หรือสระซึ่งมีหลายตัวและ

สามารถเขียนตัว เ เฟื้องลงไปได้และดูไม่เกะกะ เช่น

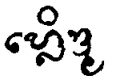 เหลือม 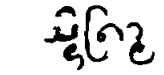 สงคราม

คำที่ประสมกับสระ มีรูป ม สะกด ใช้รูปสระ ำ สะกดก็มี เช่น

คำ 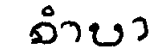 จำปา

คำที่มี ม ตัวเต็ม และ เ เฟื้องซ้อนกัน ใช้เฉพาะเขียนคำที่มาจากภาษาบาลี เช่น

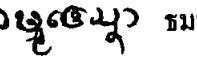 ธมมเทศนา

อนึ่งกลุ่มคำที่นิยมสะกดด้วยตัวเฟื้องบาง นำเอาพยัญชนะตัวเต็มสะกดก็มี เช่น

และ

กลุ่มคำที่นิยมสะกดด้วยพยัญชนะตัวเต็มบางครั้งก็เอาพยัญชนะตัวเฟื้องมาสะกดก็มี เช่น

ပျောပျိုဟူသော

မိုးဦးဟုံသမျှကာ ဤပဝေးရဲ့
ပေါ့သူ့ ဂါဝဲခေါ်ဟုံသံတွေ့မော့
ပါဒြိုင် - ဝဲသွားရဲ့ဦးဟိုးတော် -

ဝါဦးဒေါဟော်ခွေးလိးဘိုမာဟိုးဝံဟူ
ဝေါ် - မိုးဦးဝံတာသူဦးဝဲဦးမြိုင်
ဦးဒြိုး - ဒေါဟော်ဧးဟာသူဟိုးဟံတွေ
ရဲ့ - ခွေါ်ဟိုးစာဒွတွေ့ဂါဟံဂါ
ဝံမွေတေ့ဝါ - ကာဝသူယွဝါယွေဦး
ဟူး - တာဟူးဝေါ်ဂါဟိုးပူးတော်
ဂါဦးဟာ - မိုးဦးဌံပးဂါဟံဝသူဝးရဲ့
ခြံယွဲ - ပေါ်ဟိုးယိုဝံသူဂါဟံရဲ့ဝေ-
ဟော်ဟေးဟူတြိုဝေါ်ယွေဦး - ဆောဂါ
ဟွေးဟာဌြိုဟူ - ပျောတံ့ဒဲ့ပေါ်ဟူးသူ
လိးခီခြံသူဟွံဒဲ့ဝေါ် - ဌြိုးယွသူဝေါ
ဂါဟျံဂံဝါဌြိုးယွသူဂါဟံ - မွေးခီခြံသူဟူး
ဝေါ်ဌြိုးယွး

8. สระแม่ เกย ◌ꪵꪱ ได้แก่ สระที่ประสมด้วยพยัญชนะตัวเต็ม ꪫ และ +ꪱ+ꪱ เฟื้อง สะกด มีวิธีการแจกอย่างนี้

อักษรธรรมอีสาน	อักษรไทยปัจจุบัน	ตัวอย่างคำที่ประสมสระกับพยัญชนะ
◌+ꪱ	เ+ย	เกีย เตีย
		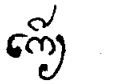 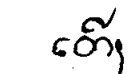
◌ꪀ+ꪱ	เ+ย	ละเลย เสวย
		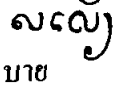 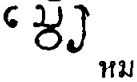
+ꪱ	+าย	บาย ดาย หมาย
		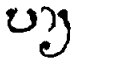 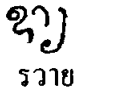 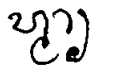
		อุบาย รวาย
		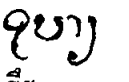 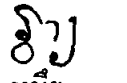
◌ꪴ	◌ี+ย	ธีย หมีย ลียเชค
		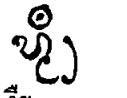 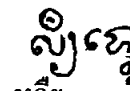
◌ꪵ	◌ื+ย	อืย งืย หวืย
		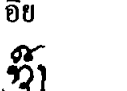 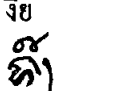 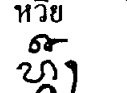
◌ꪶ	◌ุ+ย	นุย ลุย หลุย
		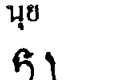 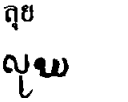 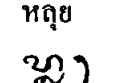
◌ꪷ	◌ู+ย	ผูย วูย หมูย
		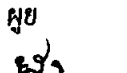 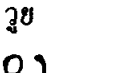 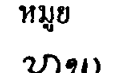
◌ꪾ+ꪱ	ไ+ย	โชคชัย โจรภัย อาศัย
		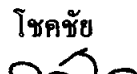 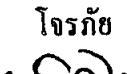 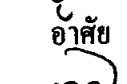
◌ꪽ+ꪱ	โ+ย	โมย โดย โหมย
		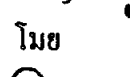 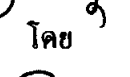
◌ꪻ ◌ꪱ	+วย	ด้วย บวย หน่วย
		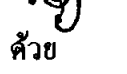 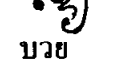 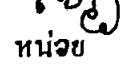

<u>ข้อสังเกตการใช้แม่ เกย สะกด</u>

พยัญชนะตัว +ꪱ เฟื้องนิยมใช้กับสระ ◌ꪴ +ꪵ ◌ꪶ ◌ꪷ +ꪾ

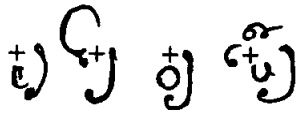 โดยทั่วไป

สระ ที่เอาสระออเพื่องไว้ได้บรรทัด ถ้าต้องการจะนำมาไว้บนบรรทัดก็ได้แต่

ต้องแปลงรูปเป็นพยัญชนะตัวเต็มแล้วนำขึ้นมาไว้บนบรรทัด เช่น

ပေါ့ပျံကုန်ပုံ

ကြွေလွှာတွေ မိုဝေးဆီသွားတယ်လေ ဘိုးကြီး
ပြောတယ် မိုးရွာမယ့် မိုးကြိုင်းခေါ်ဆိုနေပြီတဲ့
ကြွေလွှာတွေ မိုဝေးဆီရောက်သွားတော့ ခရမယ့်ပုံပဲ
ကြွေလွှာတွေ မိုဝေးဟာက မိုးကာဟာက ဘိုးကြီးပြောတာက
ကြွေလွှာတွေ မိုဝေးဟာကိုကူးကြည့်တော့ ဘိုးကျန်ခဲ့
ကြွေလွှာတွေ မိုဝေးဟာက မိုးဟာမယ့်ကို ဘိုးကြီးဟာတော့
စွန့်စွန့်စားစား ဟားချပ်ပေါ် စွဲလန်း လိမ်းရဲ့ဖြို့
ကြွေလွှာတွေ မိုဝေးဆီဆိုဟာ လိုင်းကားခ ဘိုးကြီးဟာပေါ်
ကြွေလွှာတွေ မိုဝေးဆီရဲ့ မိုးဟာ့ ဘိုးကြီးကံရဲ့ ခရမယ့်
မိုးပေါ်ဖူးအကြိုရဲ့
ကြွေလွှာတွေ မိုဝေးဆီဟာက မိုးတွေတိုးကူးကြည့်တော့ ဘိုး
ခရမှာကိုရဲ့ စွဲလာဝဲဇပ်မိုးရဲ့

ក្មេលុកខ្ញុ ម៉ាំងណ្ដូហ្គាបាម៉ាប្ដេ ម៉ាំពាតុំពាំ

ក្មេលុកខ្ញុ ម៉ាំងណ្ដុំរាក្ដុំ ខ្ញុក្ដុំ លក្ដុលហ្គីក្ដុតុំប្ដេហ្គុក្ដុអ

តាំរ៉ុ ក្ដាំក្មេប្ដេហ្គុក្ដុតាំរ៉ុ ងឈ្ងុកលិ ។

9. สระแม่ เกอว ◌ัว ได้แก่ สระที่ประสมกับพยัญชนะที่มีตัว อ ว เป็นตัวสะกดมีวิธีการแจก อย่างนี้

อักษรธรรมอีสาน		อักษรไทยปัจจุบัน	ตัวอย่างคำที่ประสมสระกับพยัญชนะ
พยัญชนะตัวเฟื้อง	พยัญชนะตัวเต็ม		
◌ว์ อ	◌ว อ	◌ว	ขาว หาว หนาว ᨿᩱ ᩉᩱ ᩉᩣᩱ กล่าว ชาวเมือง
◌ิว์ อ	◌ิว อ	◌ิว	ลิว สิว หลิว ᩃᩥᩱ ᩈᩥᩱ ᩉᩃᩥᩱ
◌ี่ว์ อ	◌ี่ว อ	◌ี่ว	ขีว ถีว หนีว นิ้วมือ ᨡᩦᩱ ᨳᩦᩱ ᩉᩣᩱ ᨶᩥᩱᨾᩮᩢ
เ◌ือว์ อ	เ◌ือว อ	เ◌ือว	เมืองแก้ว แก้วกล้า ᨾᩮᩢᨠᩱᩅ ᨠᩱᩅᨠᩕᩣ
เ◌ว์ อ	เ◌ว อ	เ◌ว	เลว เหลว ᩃᩮᩱᩅ ᩉᩮᩱᩅ
เ◌ียว์ อ	เ◌ียว อ	เ◌ียว	เปียว เหลียว ᨻᩤᩱᩅ ᩉᩤᩱᩅ
			เหี่ยว เดี่ยว ᩉᩤᩱᩅ ᨯᩤᩱᩅ

ข้อสังเกตการใช้สระ เกอว ◌ัว

นิยมใช้ อ ว สะกดอักษรเดียวและเรียงไว้ได้บรรทัด เช่น ᨲᩱ ท้าว แต่ในกรณีที่คำนั้นมี ◌์ เฟื้องรวมอยู่ด้วยให้ใช้ อ ตัวเต็มเรียงไว้บนบรรทัด เช่น ᨲᩤᩱᩅ เที่ยว

การใช้ อ ตัวเต็ม และ ◌์ เฟื้องสะกดจะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการวางรูปอักษรประกอบคำเป็นสำคัญ และมีบางคำที่มีปัญหาในการอ่าน เพราะว่ารูปเขียน เขียนรูปเดียวกัน

ๆ รูปพยัญชนะตัว อ (ว) มีรูปเดียวทั้งที่ใช้เขียนสะกดบนบรรทัดและใต้บรรทัดในที่นี้ขอเรียกรูปพยัญชนะที่ใช้สะกดและวางไว้บนบรรทัดว่า พยัญชนะตัวเต็ม และเรียกรูปพยัญชนะที่ใช้สะกดและวางไว้ใต้บรรทัดว่า พยัญชนะตัวเฟื้อง .

ယောကေလွကြီးဟုဟုဒယှ ဟုတာလျက်းပဂိယ်ဒှု
တိုမှီယော်တွါတကး ဟုဒုတဟုန ဟုပံဇွေတာဒုက်းပံယေ
ပဟုယိလုယဟုယာ့ယာ့ယာ့ယဟုပျော ဟုဒုစိုင်ဖြေကြောဒုင်ဒို
လျိပ်ယွေ့ဇွေ့ဟုဂါယကာဇုဂီကော ယောကေလွဟာဇွေ့ဒီပူဒို
ဂွကဟုယော်ဂီဒုဒုပြးဆာလူဟွာ့ဟွန ယ်ပံဒွါဇုဟွ့မြို့လုဒဟာယိဂံ
ဗျိုဟုယော်ဒို့ယောပံဒုကေ ဒါဇုပးဟုဒမှာမြောကျိပ်
ယေ့ကိဇွေပံဒုံယေဒုဒိယျက်းပွါဇုဟိုလျိပ်ယေ့ဇွေ့ဟုယွေ့ဗြီဒု
ထောဝါဟွာ့ဟွန့ဟွာ့ပံပူးပဟုယော်ယာဇွေ့ဂျုဒုတ်လွှပ်ပဟုယော်မူစျ၀
ဇွေ့ဂျုဒိါဇုယိုးယျါယေ့ဒုဒုဂါဒွေ့ဒုမှ်က်းယှ
ယွေ့ဂုမှ်ဟိုဒုဂို့ဂျိယော်က်းပံဂွံမှ်ပံမြိမူဒှျွှါဖြိုဒုမြိုက်းပွးယေ့ဟိုဒုန
ထေတဟွတံဂုန ယော်တျပံမြိဒုဗျူးတ ဟုဂဃိုက္ခမှတာ့ဂြိတာ့မြိ
ဂြိတပါလိတာ့ဂြိတာ့ဇုဇ ယိုတာ့ဂျာဝါတာ့ဝှ
ဂဒျဟုတာ့ပါ့ဟွိလျှတာ့ဂုမှ ဟာမြိပံဇြိုက်ဂုကဂ

ហាមឃាត់មិនឲ្យបង្ហូរឈាមសត្វ
ឬដុតកំដៅលើសត្វដែលបានសម្លាប់ហើយ។

การใช้พยัญชนะตัว ๐ ว เวลาอ่านจะต้องดูว่าควรจะใช้ในความหมายใด เช่น คำว่า อ่านได้ทั้ง ควา และ คาวและคำว่า อ่านได้ทั้งขีว และ ขวี กล่าวคือ ผู้อ่านจะต้องพิจารณาดูว่าจะใช้ ว เป็นพยัญชนะควบกล้ำหรือใช้เป็นตัวสะกด ให้ดูเนื้อความเป็นสำคัญ

<u>คำเขียนพิเศษหรือคำย่อ</u>

คำเขียนพิเศษหรือคำย่อ หมายถึง คำที่เขียนไม่ค่อยจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์การประสมอักษรมากนัก แต่นิยมใช้กันมาแต่โบราณ คำเหล่านี้จึงมีปัญหามากสำหรับผู้เริ่มเรียน เพราะบางคำเขียนย่อ แต่เวลาอ่านให้อ่านเต็มคำ เมื่อเป็นเช่นนั้น ถ้าอ่านไปตามตัวจะผิดความหมายฉะนั้น ในที่นี้จึงได้รวบรวมคำเขียนพิเศษ หรือคำย่อไว้ดังนี้

	แล		ชื่อว่า
	ก็ดี		ก็มี
	ดูรา		แท้แล
	แล		ก็ใคร่ได้
	ไปมา		ก็ดี
	กทำ,กระทำ		บ่ดี
	เท่าที่		คือว่า
	ลีลา		นา
	ได้เอา		ชื่อว่า

ให้หา

ผิว่า

มีค่าว่า

ก็บ่

ชะแล

ถือว่า

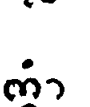 ก็ข้า

บ่มี

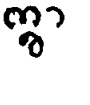 คาถา

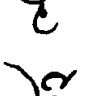 ได้ดี

แม่เมีย

มักว่า

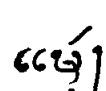 ทุก

เข้าของ

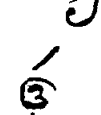 ไหลหลง

ขัก

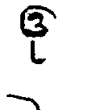 ห้องหอ

ดีหลี

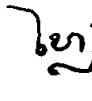 รี-อันว่า

แลนา

เก่าก่อน

มากมาย

ครั้นว่า

เสมอ

ฤา

แท้เทอญ

ศาลา

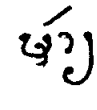 ไต่ตาม

มีมาก

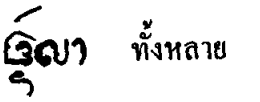
ทั้งหลาย

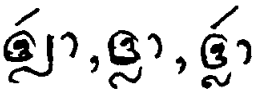
ทั้งหลาย

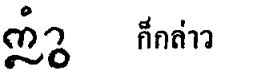
ก็กล่าว

ไผผู้

เอา

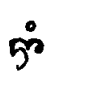
นำ,น้ำ

ได้ดู

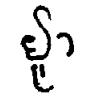
อยู่อย่า

น้องนาง,นางน้อง